

VIERUSKAVERI

VERTAISTOIMINNAN TUETTU TOIMINTAMALLI MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON POHJOIS-POHJANMAAN PIIRILLE

Piia Pengerkoski
Opinnäytetyö, syksy 2015
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Diakonisen sosiaalityön
suuntautumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK) +
diakoniatyöntekijän
virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Pengerkoski, Piia. Vieruskaveri. Vertaistoiminnan tuettu toimintamalli Mannerheimin Lastensuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piirille. 72 sivua, 5 liitettä. Syksy 2015. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihto, sosionomi (AMK) + diakoniatyöntekijän virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön tavoitteena oli suunnitella Mannerheimin Lastensuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piirille paikallisyhdistyksiä tukeva ja yhdistävä vertaistoiminnan tuettu toimintamalli, Vieruskaveri. Tarkoituksena oli luoda toimintamalli, jonka avulla paikallisyhdistyksiä tuodaan yhteen piirin tukemien vertaistapaamisten kautta. Vertaistapaamisten tavoitteena on kehittää paikallisyhdistysten toimivuutta, edesauttaa vapaaehtoisten jaksamista, motivoitumista ja voimaantumista vapaaehtoistyössään sekä lisätä yhdistysten välistä yhteistyötä.

Opinnäytetyön painopiste oli kehittämisessä ja työn lopputuotteena syntyi tuotteistamisen kautta toimintamalli, joka sisältää yhdistysten vertaistapaamisia ohjaavan työvihkon sekä ohjeistuksen ohjaajalle. Toimintamallin kokeiluun osallistui kolme yhdistysparia ja heiltä saadun palautteen mukaan tuote arvioitiin ja viimeisteltiin. Opinnäytetyössä pohditaan myös toimintamallin soveltamista evankelis-luterilaisen seurakunnan diakoniatyöhön.

Toimintamallin suunnittelu onnistui hyvin. Kokeilun palautteista nousi esiin tyytyväisyys kokeiluun osallistumisesta ja uusien kontaktien löytymisestä. Vertaistapaamisille asetetut tavoitteet toteutuivat jonkin verran jo tapaamisten aikana, mutta tulevaisuus näyttää lopulta, ottavatko yhdistykset tapaamisista saadut työkalut jokapäiväiseen käyttöön.

Asiasanat: toiminnallinen opinnäytetyö, tuotteistaminen, vapaaehtoistyö, vertaistuki, jaksaminen, motivoituminen, voimaantuminen

ABSTRACT

Pengerkoski, Piia. Vieruskaveri. Facilitated peer support operating model for The Mannerheim League for Child Welfare, Northern Ostrobothnia district. 71 pages, 5 appendix. Autumn 2015. Diaconia University of Applied Sciences, Degree Programme in Social Services, Option in Diaconal Social Work, Degree: Bachelor of Social Services.

The main aim of this thesis was to plan a facilitated peer support operating model, Vieruskaveri, for The Mannerheim League for Child Welfare, Northern Ostrobothnia district, Finland. The purpose of this operating model is to support the work of local chapters and to interrelate them. The intention was to create an operating model which could bring together local chapters via peer support meetings supported by the district. The goals of the peer support meetings are to develop local chapters' everyday operations, to support volunteers' wellbeing and motivation, and to empower them in their voluntary work as well as increase their cooperation.

This thesis was a developmental project. The final result of this process was the creation of an operating model which included a worksheet for the peer support meetings and guidelines for the adviser. Six local chapters (forming three pairs) participated in these experimental meetings. The product was evaluated and finalized after receiving feedback from the meetings. This thesis also considers the use of the operating model in diaconal work in The Evangelical Lutheran church.

It was concluded that the planning of the operating model succeeded very well. The participants' feedback indicated that they were happy to take part in the experiment and that they were pleased to have new contacts with other local chapters. In the meetings, the goals were reached partially. Over time, it will be seen whether all these tools gained from the meetings will find their way to the local chapters' everyday work.

Keywords: functional thesis, production, voluntary work, peer support, wellbeing, motivation, empowerment

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	VAPAAEHTOISTYÖ	8
2.1	Kansalaistoiminta ja vapaaehtoistyö tänään.....	9
2.2	Motivoituminen, jaksaminen ja voimaantuminen vapaaehtoistyössä.....	11
2.3	Vertaistuki.....	13
3	MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITTO VAPAAEHTOISTYÖN TOIMINTAKENTTÄNÄ.....	15
3.1	MLL:n Pohjois-Pohjanmaan piiri	15
3.2	MLL:n paikallisyhdistykset	16
4	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE	18
5	TUOTTEISTAMISPROSESSI.....	19
5.1	Toimintamallin lähtökohdat.....	19
5.2	Toimintaympäristö ja osallistujien valinta.....	21
6	VIERUSKAVERI-TOIMINTAMALLI.....	22
6.1	Toimintamallin sisältö ja sen työstäminen	22
6.2	Toimintamallin kokeilu	23
6.3	Toimintamallin palaute	25
6.4	Toimintamallin arviointi, viimeistely ja tulokset	28
7	TOIMINTAMALLIN SOVELTAMINEN SEURAKUNTAAN	32
7.1	Diakoniatyöntekijöiden yhteistyö Limingan rovastikunnassa	32
7.2	Limmingan rovastikunnan diakoniatyöntekijöiden yhteistyö Vieruskaveri-toimintamallin avulla yhteisvastuukeräyksessä	33
8	EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	35
9	POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	37
	LÄHTEET.....	40

LIITTEET	45
LIITE 1. Ideakartta Hiipuva yhdistys.....	45
LIITE 2. Palautelomake.....	46
LIITE 3. Ryhmäkeskustelurunko	48
LIITE 4. Vieruskaveri, työvihko.....	49
LIITE 5. Vieruskaveri, ohjaajan opas	63

1 JOHDANTO

Vapaaehtoistoiminnan rooli yhteiskunnassamme on muuttunut viimeisten vuosikymmenten aikana. Vapaaehtoistoimintaa on aina tehty eri konteksteissa omasta lähipiiristä laajempiin yhteisöihin, kuten yhdistyksiin, yhteisöihin tai seurakuntiin. Vapaaehtoisen osallistumisen kantavana voimana onkin ollut yksilön halu osallistua sekä kokea osallisuutta eli kuulumista, mukanaoloa ja vaikuttamista omassa elinympäristössään. (Harju 2005 b, 58; 69.) Vapaaehtoistoiminnan ominaispiirteiksi luetaan vapaaehtoisuus, palkattomuus ja tavallisen ihmisen kykyjen puitteissa toimiminen. Toiminta tapahtuu vapaaehtoisen tiedoin ja taidoin sekä hänen kiinnostuksen ja jaksamisen puitteissa. (Hakkarainen & Syrjänen 2003 a, 13.)

Vapaaehtoinen kansalaistoiminta on noussut keskusteluihin tänä päivänä yhteiskunnallisena voimavarana, jonka toivotaan paikkaavan yhteiskunnassamme olevia työvoimavajeita esimerkiksi sosiaali- ja hoiva-alalla (Nylund & Yeung 2005, 13-14). Tämä nostaa esiin kysymykset vapaaehtoistyöhön kohdistuvista paineista ja sen miten vapaaehtoiset jaksavat omassa työssään. Mikä auttaa jaksamaan ja mikä voimaannuttaa vapaaehtoisia? Mikä on vertaistuen merkitys jaksamisessa?

Opinnäytetyöni tavoitteena on ollut suunnitella Mannerheimin Lastensuojeluliiton (MLL) Pohjois-Pohjanmaan piirille paikallisyhdistyksiä tukeva ja yhdistävä vertaistoiminnan tuettu toimintamalli, Vieruskaveri. Toimintamallin tavoitteena on kehittää paikallisyhdistysten toimivuutta sekä edesauttaa vapaaehtoisten jaksamista, motivoitumista ja voimaantumista vapaaehtoistyössään. Opinnäytetyön idea on syntynyt piirin tarpeesta auttaa alueellaan olevia uupuneita ja "nukkuvia" yhdistyksiä voimaantumaan ja saamaan takaisin vapaaehtoistyön ilo. MLL:n vuoden 2015 valtakunnallisena yhdistystoiminnan teemana on ollut jäsenhankinta ja myös se nostaa esiin huolen yhdistysten jaksamisesta. Toimintamallin avulla piiri haluaa vaikuttaa vapaaehtoisten jaksamiseen ja tätä kautta myös piirin vapaaehtoisten ja

yhdistysten jäsenmääriin.

Opinnäytetyö tehtiin tuotteistamisen menetelmiä noudattaen. Lopputuloksena syntyi vertaistapaamisia ohjaava työvihko "Vieruskaveri – vertaistoiminnan tuettu toimintamalli" sekä ohjaajan opas.

Työssä pohditaan myös toimintamallin soveltamista evankelis-luterilaisen seurakunnan diakoniatyöhön. Toimintamallin käyttöä sovelletaan rovastikunnalliseen diakoniatyöntekijöiden yhteistyöhön Yhteisvastuukeräyksen puitteissa. Tarkoituksena on osoittaa toimintamallin monipuolisuus ja sen siirrettävyys yhdistystoiminnan ulkopuolelle.

2 VAPAAEHTOISTYÖ

Vapaaehtoistyötä on ollut yhteiskunnassamme läpi sen historian ja sillä on ollut aina suuri merkitys ihmisten hyvinvoinnille. Vapaaehtoistyö vaikuttaa henkilökohtaisesti sen antajaan ja saajaan, tuottaen arvokasta ja mittaamatonta hyvää oloa. Vapaaehtoistoiminta tekee todeksi ja näkyväksi meitä ympäröivää hyvyttä ja inhimillisyyttä, jota emme aina huomaa. (Hakkarainen & Syrjänen 2003 b, 21.) Vapaaehtoistoinnin olemassaoloa voidaan pitää sinällään itseisarvona, rakentuuhan se yksilön vapaaseen valintaan ja omaan haluun toimia toisten hyväksi (Pessi 2011, 182).

Rochester, Paine ja Howlett (2012, 16-17) ovat listanneet yhteiskunnissa esiintyviä yhteisiä arvoja, joilla saattaa olla merkittävä vaikutus vapaaehtoistyöhön ja joille löytyy tukea useissa kulttuureissa myös uskonnosta. Heidän mukaansa näitä arvoja ovat epäitsekkyyks ja hyvän tekemisen periaate, solidaarisuus, vastavuoroisuus ja oikeudenmukaisuus. Ehdoton toisista ihmisistä huolehtiminen on yleistä kaikissa merkittävässä uskonnoissa, kun taas sosiaalinen oikeudenmukaisuus on luultavasti toisille tärkeämpää kuin toisille.

Suomen vapaaehtoistyöllä on pitkä historiansa. Kristilliseen traditioon perustuvat hyväntekeväisyysyhdistykset, kuten Naisten hyväntekeväisyysyhdistys, saivat alkunsa jo 1800 luvun alkupuolella (Hiilamo & Hiilamo 2007, 117). Vapaaehtoistyötä tehtiin sosiaalisen työn, sivistyksen, kansanterveyden ja politiikan alalla. Tärkeänä naisten mobilisoijana ja vapaaehtoisuuteen perustuvana työnä näkyi kristillissosiaalinen työ. Kristillissosiaalista työtä motivoi kristillinen usko, jonka uutta tulkintaa se toi esille työssään. Lähimmäisen rakkauden ja kristittyjen velvollisuuden auttaa köyhiä ja kärsiviä lähimmäisiään piti näkyä hyvinä tekoina, arjen kristillisyytenä. (Markkola 2005, 39-47.) Lembergin (2006, 11) mukaan kristillinen vapaaehtoistyö ei rajoitukaan kirkon organisaation sisään, koska kirkko ei tee työtä kristilliseksi vaan Jumalan kutsumus. Kristillisen työpanoksen, lähimmäisen rakkauden, voidaan yhtä hyvin nähdä toteutuvan erilaisten

järjestöjen kautta.

2.1 Kansalaistoiminta ja vapaaehtoistyö tänään

Suomen vapaaehtoistyön historiaa tarkasteltaessa on merkilläpantavaa, että suurin osa vapaaehtoistyöstä on tehty, ja tehdään, yhdistyskontekstissa. Yhdistystoiminnan voimakas kasvu alkoi jo 1800 luvun puolivälin jälkeen. (Harju 2014.) Ray:n teettämästä Vapaaehtoistoiminnan vuosi 2011 -tutkimuksestakin käy ilmi, että vapaaehtoistyöhön osallistutaan yleisimmin järjestön, seuran tai yhdistyksen kautta, sen jälkeen epävirallisen porukan tai ryhmän kautta ja näiden jälkeen seurakunnan tai kunnan kautta (Raha-automaattiyhdistys 2011).

Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiön tutkimus kertoo, että tämän päivän suomalaisille vapaaehtoistyö ei ole yhdentekevää. Raportista selviää, että Suomalaisista keskimäärin 45 % osallistuu aktiivisesti vapaaehtoistyöhön ja hyväntekeväisyyteen, Eu:n keskiarvon ollessa 20 %. Pohjoismaissa vapaaehtoistyötä tehdään suhteellisen paljon, jota tukee tieto siitä, että vapaaehtoistyöhön hakeutuvat enemmän ne, jotka ovat elämäänsä tyytyväisiä, terveitä ja korkeasti koulutettuja. Ikäryhmistä 45-50 vuotiaat osallistuvat eniten vapaaehtoistyöhön. Uskonnollisella toiminnalla on myös positiivinen vaikutus vapaaehtoistyöhön osallistumiseen. (Eurofound 2011.) Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa vapaaehtoisuutta ei pidetäkään pelkkänä ihmisen oma-aloitteisen aktiivisuuden osoituksena. Vapaaehtoisuus nähdään tavaksi elää todeksi kristillistä uskoa ja kasteeseen perustuvaa yhteistä pappeutta, joka konkretisoituu lähimmäisistä ja luomakunnasta välttämisenä. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2015, 4-5.)

Hyvinvointivaltiossamme tapahtuva murros tulee näkymään tulevaisuudessa vapaaehtoistoiminnassa. Valtion ulkoistaessa monia palvelujaan, syntyy odotuksia niin yksityissektorille kuin kansalaistoiminnallekin järjestävänä tahona toimimisesta. Samalla yhteiskunnassamme aletaan peräänkuuluttamaan yhä enemmän yksilöiden ja lähipiirien osallistumista vastuunkantoon

lähimmäisistämme. (Heikkala 2014.) Vapaaehtoinen kansalaistoiminta onkin noussut keskusteluihin yhteiskunnallisena voimavarana, jonka toivotaan paikkaavan yhteiskunnassamme olevia työvoimavajeita esimerkiksi sosiaali- ja hoiva-alalla (Nylund & Yeung 2005, 13-14).

Vapaaehtoistyön uhkakuviksi nousevat ihmisten ajasta kilpaileminen ja jännitteinen suhde julkiseen sektoriin (Pessi 2011, 195). Yksittäisen ihmisen arkeen jää yhä vähemmän tilaa ja varmuutta pitkäaikaiselle sitoutumiselle, johon vapaaehtoistyötä tarjoavien tahojen on syytä reagoida uudistamalla omaa ajatteluaan (Puranen 2005). Vapaaehtoistoiminnan muuttuvat muodot ovat haaste tänään vapaaehtoistyöstä eläville yhdistyksille, yhteisöille ja seurakunnille. Ihmiset eivät ole valmiita sitoutumaan pitkäksi aikaa tai vain yhteen toimintaan, vaan etsitään mahdollisuutta lyhyeen sitoutumiseen (Puranen 2005, 10-11).

Suomessa väestön ikääntyminen vaikuttaa kansalaistoiminnan kentällä mm. siihen, että potentiaalinen vapaaehtoisreservi muodostuu yhä useammin ikääntyvistä eläkeläisistä kuin lapsiperheiden vanhemmista. Väestön ikääntyminen voi joillakin paikkakunnilla uhata jopa lasten ja nuorten järjestöjen suhteellista painoarvoa ja yhteiskunnallista merkittävyyttä (Harju 2005 a, 145). Vaikka tutkimukset osoittavatkin, että tulevaisuudessa juuri lasten ja nuorten asioita halutaan edistää eniten (Vapaaehtoistoiminnan vuosi 2011), voi tämä olla todellisuutta myös MLL:n paikallisyhdistyksissä. MLL:n paikallisyhdistyksen toiminta voi tulla uhatuksi, jos paikkakunnan ikäjakauma kallistuu eläkeikään, eikä yhdistys tarjoa iäkkäämmille mielekästä tekemistä. Jos paikallisyhdistyksen alueen lapsilukukin vähenee, voi toiminnan ylläpitäminen osoittautua vaikeaksi.

Vapaaehtoistyön tulevaisuuden näköalat nostavat esiin kysymyksiä vapaaehtoistyöhön kohdistuvista paineista: Miten vapaaehtoiset jaksavat omassa työssään ja mikä auttaa heitä jaksamaan? Mikä voimaannuttaa vapaaehtoisia? Mikä on vertaistuen merkitys jaksamisessa?

2.2 Motivoituminen, jaksaminen ja voimaantuminen vapaaehtoistyössä

Tarkasteltaessa ihmisten syitä ja motiiveja osallistua vapaaehtoistyöhön, voidaan niitä sanoa olevan niin paljon kuin on osallistujiakin. On kuitenkin pystytty jäsentelemään tiettyjä aihealueita jotka toistuvat usein asiaa kysyttäessä. Harjun mukaan (2005 b, 58; 69) vapaaehtoisen osallistumisen kantavana voimana on usein ollut yksilön halu osallistua sekä kokea osallisuutta eli kuulumista, mukanaoloa ja vaikuttamista omassa elinympäristössään. Vapaaehtoistoiminnan sosiaalinen luonne on osoittautunut yhdeksi toiminnan ydinelementiksi ja keskeiseksi vetovoimatekijäksi (Pessi 2011, 182).

Ihmisiä vetää vapaaehtoistyöhön monenlaiset motiivit. Toiminnalliselta kannalta lähestyttäessä vapaaehtoistyön motiiveja on monia. Motiiveina voivat toimia tilaisuus ilmaista epäitsekkeitä arvoja ja ilmaista huolta toisista ihmisistä, uusien oppimiskokemusten saaminen, urasuunnitelmien edesauttaminen, sosiaalinen vuorovaikutus muiden kanssa, negatiivisten tunteiden vältteleminen (kuten huonommuuden tunne) sekä henkilökohtainen kehittyminen ja itsetunnon parantuminen. (Rochester, Paine & Howlett 2012, 123.) Sitoutuminen ja pysyminen vapaaehtoistyössä edellyttävät kuitenkin aina myös henkilökohtaista tunnetta toiminnan mielekkyydestä ja järkevyydestä, sekä tunnetta siitä, että saa toteuttaa itseään ja voi nähdä toiminnan seuraukset. (Syrjänen 2004, 33.) Vapaaehtoisia ei voida pakottaa toimimaan, heitä voidaan vain sitouttaa ja motivoida yhteisiin tavoitteisiin. Tämän edellytyksenä on, että toimintaympäristön perustehtävät ja tavoitteet ovat kaikkien toimintaan osallistuvien tiedossa. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2015, 13.)

Vapaaehtoistyötä kannattelevat yksilön motiivit jotka saavat ihmiset toimimaan eri tavoilla. Nämä motiivit vaikuttavat myös siihen, miten jaksamme vapaaehtoistyön erityisluonteeseen kuuluvaa rajattomuutta. Vapaaehtoistyössä ei useinkaan ole rajattua työaikaa, toimenkuvat saattavat vaihdella sekä tavoitteet ja taloudelliset edellytykset voivat tuoda omia haasteitaan. Vapaaehtoistyöntekijän jaksamiseen vaikuttavat oma elämäntilanne, omat arvot ja niiden sopivuus tehtävään vapaaehtoistyöhön, toiminnan edellytykset esim.

tiloista koulutukseen sekä toiminnan selkeys eli mm. mitä tehdään, kuka tekee ja kuka on vastuussa. Jokainen toimija kaipaa tukea ja ohjausta jossain vaiheessa, toinen enemmän ja toinen vähemmän. (Syrjänen 2004, 33-37.)

Ihmisten erilaisten osallistumiseen vaikuttavien motiivien tunnistaminen onkin tärkeää niin vapaaehtoistoimintaan rekrytoitaessa, toimintaan sitouttamisessa kuin motivaation ylläpitämisessäkin. Jokainen tarvitsee sitouttamista tehtävänsä, mutta tarvitaan myös vapaaehtoistyön sosiaalisen luonteenpiirteiden vahvistamista, yhteishengen luomista. Ei ole siis yhdentekevää miten vapaaehtoisuuteen suhtaudutaan ja miten sitä tuetaan. Karreinen, Halonen ja Tennilä (2010, 51-54) korostavat yksilöllisen kohtelun ja kannustuksen merkitystä yhdistystoimintaan sitouttamisessa. He painottavat muun muassa vapaaehtoisten henkilökohtaista huomioimista, kiitoksen, kehumisen ja kannustuksen merkitystä, jäsenten vapaamuotoisen toiminnan järjestämisen tärkeyttä sekä tiedon jakamista aktiiveille kuin myös rivijäsenille.

Vapaaehtoisten uupuminen voi olla monen asian summa. Saurin (2013) mukaan ylimitoitettu antautuminen vapaaehtoistyölle ja motivaation hiipuminen ovat yleisimmät syyt vapaaehtoisten uupumiselle. Jos esim. MLL:n paikallisyhdistysten vapaaehtoiset pyörittävät yhdistyksen toimintaa pienellä joukolla vuodesta toiseen, jo yhden vapaaehtoisen uupuminen voi kaataa koko toiminnan. Yhdistyksen asioiden hoitamisen kuormittuminen pienelle joukolle, vaikeus kieltäytyä tarjotuista tehtävistä ja liika vastuunottaminen asioista, saattaa olla hyvin toimintaan motivoituneelle ja sitoutuneelle vapaaehtoiselle omaa jaksamista pikkuhiljaa syövä yhdistelmä. (Syrjänen 2013, 124.)

Vapaaehtoisten kohtelu, kannustus ja muut edellä mainitut seikat vaikuttavat osaltaan yhdistyksen toiminnan ilmapiiriin ja vapaaehtoisen kokemukseen toiminnan mielekkyydestä. Toimintaympäristön olosuhteilla (esim. valinnanvapaus, ilmapiiri, arvostus, turvallisuus) voi olla merkitystä sille, millaiseksi ihminen kokee oman sisäisen voimantunteensa. Voimaantunut ihminen on löytänyt voimavaransa ja hän itse määrää itseään ilman ulkoista pakkoa. Voimaantumisen prosessi lähtee aina ihmisestä itsestä. Kukaan ei voi

voimaannuttaa toista, mutta voimaantuminen on myös sosiaalinen prosessi, jota voidaan tukea toimintaympäristön olosuhteilla. (Siitonen 1999, 93; 181.)

2.3 Vertaistuki

Vertaistuki on yksi vapaaehtoistoiminnan merkittävä muoto, joka perustuu kahden osapuolen, tukijan ja tuettavan yhteiseen samankaltaiseen kokemukseen ja sen jakamiseen. Vertaisuudella viitataan kahteen tai useampaan ihmiseen, joilla on samankaltainen elämäntilanne tai jokin yhteinen ongelma. Vertaistukea voidaan antaa yksilöiden välisessä, kahdenkeskisessä tukisuhteessa, ryhmämuotoisessa toiminnassa tai itseohjautuvasti ilman ulkopuolisia osallisia. (Mykkänen-Hänninen 2007, 26–29.) Vertaisryhmässä halutaan jakaa asioita, kokea yhteenkuuluvuutta ja saada tukea ja tietoa vertaisilta. Vertaisryhmillä on usein voimaannuttavia tavoitteita, joita voivat olla esimerkiksi osallistujan henkilökohtaisen tilanteen tukeminen, muuttaminen tai vahvistaminen tai pyrkimys osallistujan henkilökohtaisen, sosiaalisen ja yhteiskunnallisen tilanteen muuttumiseen. (Wilska-Seemer 2005, 256–258.)

Vertaistoiminta on nopeimmin kasvavia alueita järjestöjen toiminnassa ja ihmiset myös olettavat järjestöjen toteuttavan sitä (Laatikainen 2010, 10). MLL tarjoaa monenlaisia vertaisuuteen pohjautuvia ryhmämuotoja, kuten perhekahvilatoimintaa ja se myös kouluttaa vertaisryhmäohjaajia. Vertaistuesta puhutaan paljon yhdistystasolla aktiivitoimijoiden kesken ja se toteutuu käytännössä eniten oman yhdistyksen sisällä. Piiri tarjoaa myös mahdollisuuksia yhdistysten aktiivitoimijoiden vertaistapaamisiin piirin tapahtumissa, mutta ne ovat usein kertaluontoisia. Yhdistysten aktiivitoimijat kaipaavat usein neuvoja, ideoita ja ajatusten vaihtoa yhdistystoimintaan liittyen ja tähän tarpeeseen tarvitaan mahdollisuus yhdistystoimijoille suunnattuun omaan vertaisryhmätoimintaan. Samalla kun vertaisryhmät nähdään kokemusten vaihtopaikkoina, ne tarjoavat uusia mahdollisuuksia yhteisöllisyyden kehittämiseen ja kasvattamiseen luottamuksellisessa hengessä (Laatikainen 2010, 10).

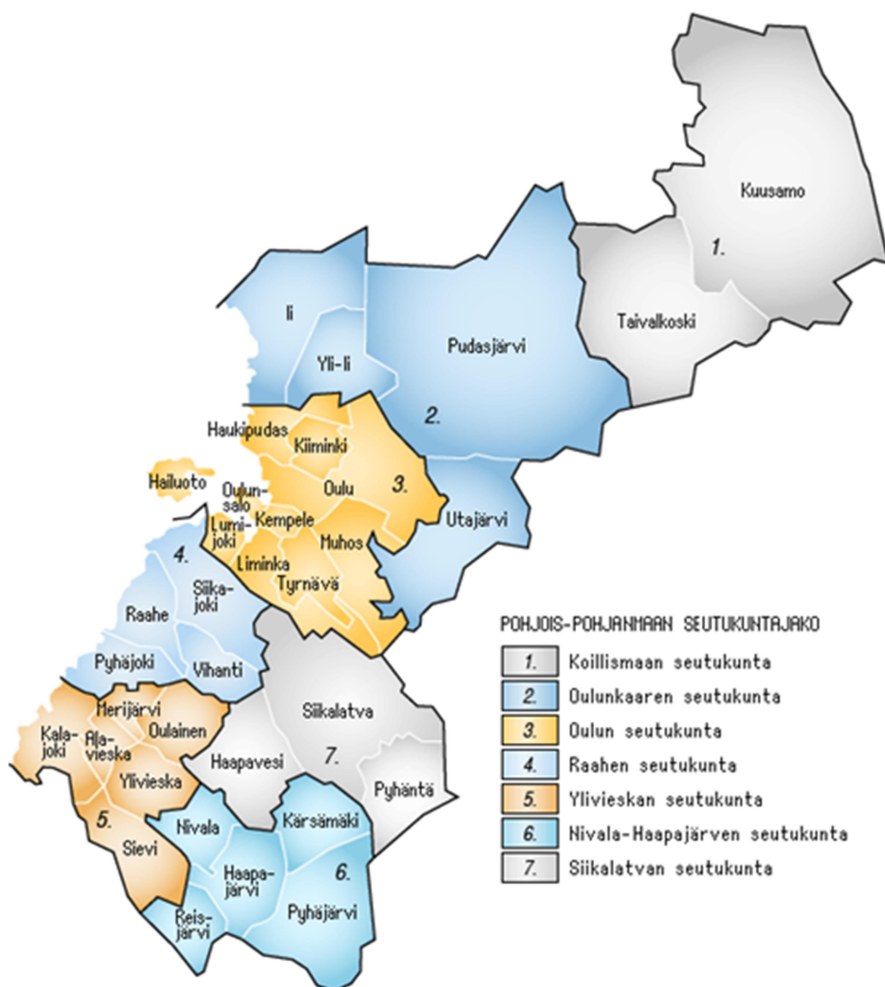
Seurakunnissa vapaaehtoistyö nähdään enemmän kuin vapaaehtoisena toimimisena, se kumpuaa kristityn kutsumuksena toimia lähimmäistä kohtaan niin kuin Kristus on toiminut häntä itseään kohtaan. Vapaaehtoistoiminnalla on suuri merkitys useiden kirkon toimintojen kannalta, siksi siihen myös pyritään kiinnittämään erityistä huomiota. (Kirkkohallitus 2007, 24.) Kirkon diakonian ja yhteiskuntatyön linjauksessa, yhtenä strategisena suuntaviivana onkin vahvistaa yhdessä tekemisen kulttuuria, jonka tärkeänä osana on omaehtoisen toiminnan ja vertaisryhmien tukeminen (Kirkkohallitus 2010 a). Vertaisuus ja vertaistoiminta korostuvat toimintatapoina, joka edellyttää vapaaehtoisten kanssa toimivilta osaamista ja uudistunutta ajattelutapaa vapaaehtoistyön vaatimuksista. Vapaaehtoiset tulee nähdä tällöin osallisuuden yhteisön jäseninä, ei toiminnan kohteina tai palkatun henkilökunnan korvikkeena. Vapaaehtoistyö vaatii selkeän organisoidun rakenteen, laadukkuuden ja kiinnostavuuden takaamiseksi sekä riittävät tukirakenteet ja kannustavan henkilökunnan vapaaehtoisten jaksamisen avuksi. (Kirkkohallitus 2010 b.)

3 MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIIITTO VAPAAEHTOISTYÖN TOIMINTAKENTTÄNÄ

Mannerheimin Lastensuojeluliitto on vuonna 1920 perustettu lastensuojelujärjestö, jonka perustajia olivat Sophie Mannerheim, Kenraali Carl Gustaf Mannerheim, Erik Mandelin ja Arvo Ylppö. Järjestölle syntyi laaja ohjelma Mendelinin ja Ylpön toimesta, ja sen lähtökohdaksi nousi lasten oikeudet hyvään hoitoon ja asianmukaiseen huoltoon. Liiton tarkoituksiksi kirjattiin kaikki lastensuojelutyö, mikä ei lain mukaan kuulunut valtiolle tai kunnalle. Mendelinin ja Ylpön suunnittelema organisaatio ja säännöt ovat olleet pohjana tänä päivänäkin aktiivisesti toimivalle liitolle, joka rakentuu keskusjärjestöstä, 10 piirijärjestöstä ja 557 paikallisyhdistyksestä. MLL:n päätehtävänä on tänään edistää lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointia. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a. a; Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a. b; Heydemann 1980, 8-13.)

3.1 MLL:n Pohjois-Pohjanmaan piiri

MLL:ssa on 10 piirijärjestöä, jotka ovat keskusjärjestön jäseniä. Ne toimivat omilla alueillaan paikallisyhdistysten tukena ja alueellisena vaikuttajana. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a. b.) MLL:n Pohjois-Pohjanmaan piiri on maantieteellisesti laaja alue. Pohjois-pohjanmaan seutukuntajakoa selventävästä kuvasta (Kuva 1) näkee piirin laajuuden. MLL:n Pohjois-Pohjanmaanpiirin aluetoimisto sijaitsee Oulussa, missä suurin osa sen palkatuista työntekijöistä työskentelee. Lisäksi piirillä on yksi työntekijä eteläisessä osassa, Ylivieskassa.

KUVA 1. Pohjois-Pohjanmaan seutukuntajako (Koillismaa Leader i.a.)

Piirin tärkeimpänä tehtävä on mahdollistaa paikallisyhdistysten toiminta. Piiri kouluttaa paikallisyhdistysten hallitusten jäseniä, tukee vapaaehtoisten jaksamista sekä antaa yhdistyksille erilaista ohjausta ja neuvontaa. (Mannerheimin lastensuojeluliitto i.a. c.)

3.2 MLL:n paikallisyhdistykset

Mannerheimin Lastensuojeluliiton paikallisyhdistykset toimivat omalla alueellaan, keskusjärjestö Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry:n sekä oman alueensa piirijärjestön jäsenenä, toteuttaen MLL:n arvoja, toimintaperiaatteita ja

liittokokouksessa määritellyjä linjauksia. Yhdistysten tavoitteena on edistää jäsentensä valitsemilla tavoilla lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointia yhdessä sovittujen ja MLL:n keskusjärjestön hyväksymien sääntöjen puitteissa. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a. d.)

MLL:n paikallisyhdistysten toiminta perustuu vapaaehtoistyöhön. Paikallisyhdistysten hallituksiin kuuluu noin 5-10 hallituksenjäsentä, joiden varassa perustoiminnot usein pyörivät. Yhdistysten vapaaehtoisten jaksaminen ja uusien saaminen toimintaan ovat haasteita joita monet yhdistykset kohtaavat. Paikallisyhdistykset toimivat omilla alueillaan yleensä yksin tai yhteistyössä muiden oman paikkakunnan toimijoiden kanssa. Kosketukset toisten MLL:n yhdistysten kanssa ovat vähäisiä. Yhteistyö yhdistysten välillä jää usein piirin järjestämien tapaamisten varaan, kuten Pohjois-Pohjanmaan piirissä Täyskäsi -koulutukset, piirin seudulliset yhdistystapaamiset ja perhekahvilaohjaajien koulutukset. Paikallisyhdistysten vapaaehtoiset kaipaavat usein vertaisten kesken tapahtuvaa ajatustenvaihtoa eri asioiden ympärille, mutta omaehtoisesti tätä toimintaa ei useinkaan saada käynnistettyä. Paikallisyhdistysten toiminnan aktiivisuus vaihtelee paikasta ja ajasta toiseen ja näissä tilanteissa toisen yhdistyksen kanssa tehtävästä yhteistyöstä voisi olla hyötyä toiminnan vireänä pitämiseen.

4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE

Opinnäytetyön tavoitteena oli suunnitella MLL:n Pohjois-Pohjanmaan piirille paikallisyhdistyksiä tukeva ja yhdistävä vertaistoiminnan tuettu toimintamalli, Vieruskaveri. Tarkoituksena oli luoda toimintamalli, jonka avulla paikallisyhdistyksiä saatetaan yhteen piirin tukemien vertaistapaamisten kautta. Vertaistapaamisten tavoitteena on kehittää paikallisyhdistysten toimivuutta, edesauttaa vapaaehtoisten jaksamista, motivoitumista ja voimaantumista vapaaehtoistyössään sekä lisätä yhdistysten välistä yhteistyötä.

Toimintamalli toteutettiin tuotteistamisen menetelmiä noudattaen. Toimintamallin runko kehitettiin ensin yhteistyössä opinnäytetyön tekijän ja MLL:n Pohjois-Pohjanmaan piirin kanssa. Kokeiluun osallistuneet yhdistykset toimivat tuotteen testaajina sekä palautteen antajina. Yhdistykset olivat tuotteistamisprosessissa täten myös osaltaan tuotteen kehittäjiä. Tuotteistamisen lopputuloksena syntyi vertaistapaamisia ohjaava työvihko ja ohjeistus ohjaajalle, nimeltään ”Vieruskaveri, vertaistoiminnan tuettu toimintamalli”. Vieruskaveri nimellä viitataan toimintamallissa ajatukseen vieressä olevien yhdistysten yhteistyöstä, mahdollisuudesta auttaa ja tukea toista yhdistystyössä ja saada samalla yhteistyöstä voimia itselle. Tuettu toimintamalli puolestaan kertoo piirin osuudesta yhdistysten tapaamisten järjestämisessä.

Tarkoituksena oli pohtia toimintamallin soveltamista myös evankelis-luterilaisen seurakunnan diakoniatyöhön. Pohdin toimintamallin käyttämistä käytännön apuvälineenä diakoniatyöntekijöiden rovastikunnallisessa yhteistyössä Yhteisvastuukeräyksen puitteissa. Tarkoituksena on osoittaa toimintamallin monipuolisuus ja sen siirrettävyys yhdistystoiminnan ulkopuolelle.

5 TUOTTEISTAMISPROSESSI

Sosiaali- ja terveysalalla tuotteistamisesta puhuttaessa tarkoitetaan usein lopputuloksena syntyviä palveluja. Asiakaskunta voi olla hyvin moninainen yksityisestä henkilöstä julkisiin ja yksityisiin organisaatioihin. Yksittäisellä tuotteella voi olla useita asiakkaita, joiden tarpeet ja motivaatiot voivat kohdistua eri asioihin. Tuotteistamisprosessissa on oleellista, että sen suunnittelu lähtee tulevien asiakasryhmien tarpeista. Tuotteistamisen alkuvaiheessa onkin tärkeää selvittää asiakkaiden tiedostetut ja tiedostamattomat tarpeet ja muokata tuotetta sen eri kehittelyvaiheissa siten, että lopputulos tyydyttää eri osapuolia. (Jämsä & Manninen 2000, 18-22.)

Kaikissa tuotteistamisprosesseissa ja niiden eri vaiheissa tarvitaan palautetta ja arviointia, jotta tuotteesta kehittyisi mahdollisimman hyvä. Tuotteen koekäyttö ja esitestaus on paras keino hankkia palautetta tuotteen toimivuudesta. Ennen tuotteen lopullista valmistumista, käy se läpi viimeistelyn, joka perustuu saatuihin palautteisiin ja koekäytöstä saatuihin kokemuksiin. (Jämsä & Manninen 2000, 80-82.)

5.1 Toimintamallin lähtökohdat

MLL:n Pohjois-Pohjanmaan piiri tilasi Vieruskaveri-opinnäytetyön tekijältä tammikuussa 2015. Toimintamallin kehittämishanke nousi piirin todellisesta tarpeesta. Piirin puolelta huomattiin, että toiminnassaan uinuvia yhdistyksiä oli piirin alueella monia. Asia tuli piirin tietoon usein esimerkiksi niissä tapauksissa, kun alueen kunnista otettiin yhteyttä, haluttaessa perhekahvilatoimintaa omalle alueelle. Perhekahvilatoiminnan taustalle tarvitaan aina toimiva paikallisyhdistys, joka ottaa asian hoitaakseen omien vapaaehtoisten kanssa. Jos paikkakunnan yhdistyksen hallitus ei toimi kunnolla ja vapaaehtoisista on pulaa, ei paikkakunnalla voida aloittaa perhekahvilatoimintaa. Piirin tuki toiminnassa hiipuvalla yhdistyksellä on tärkeää ja tästä tuen mahdollisuudesta

halutaan kertoa yhdistyksille toimintamallikokeilunkin kautta. Vieruskaveri-toimintamallista toivotaankin muodostuvan piirille vakituinen paikallisyhdistyksiä auttava tukimahdollisuus.

MLL:lle on jo aiemmin luotu vertaistoimintaan liittyviä opintokokonaisuuksia. Vertaisverkko nimeä kantavat OK -opintokeskuksen kanssa yhteistyössä toteutettavat vertaisopintoryhmät ovat viiden kokoontumiskerran käsittäviä tapaamisia (toteutettavissa myös yhden viikonlopun aikana). Aiheita vertaisopintoryhmissä on viisi: Puheenjohtajien vertaisverkko, sihteerien vertaisverkko, jäsenestä aktiivitoimijaksi, tapahtumat yhteistyössä lähiyhdistysten kanssa sekä syö hyvin ja valmista helposti. Vertaisverkko tapaamisiin kuuluu OK -opintokeskuksen kanssa tehtävät sopimukset, joiden avulla opintoryhmään saadaan rahallista tukea, kokoon kutsuva yhdistys (tai piirikin voi olla järjestäjänä) huolehtii myös muun muassa tilojen varaamisen, mainostamisen ja markkinoinnin, kutsujen lähettämisen, ilmoittautumisen hoitamisen ja materiaalien monistamisen. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2008.) Vaikka MLL:llä on jo valmiina olemassa vertaisryhmätoimintaa, eivät yhdistykset ole osanneet juurikaan käyttää tätä mahdollisuutta pohjois-pohjanmaalla (Leena Huhanantti, henkilökohtainen tiedonanto 15.2.2015). Huhanantin (2015) mukaan muun muassa piirin eteläiseltä puolelta on tullut palautetta, että opintokokonaisuudet ovat liian pitkiä ja aikaa vieviä.

Vieruskaveri-toimintamallin suunnittelusta löytyy muutamia eroavaisuuksia Vertaisverkko-ryhmiin. Ideana oli ottaa koko hallitus mukaan vertaistapaamisiin kerralla. Ajatuksen taustalla oli, että yhdistys toimii kun koko hallitus sitoutuu toimintaan. Toimintamallilla haetaan innostusta koko hallituksen työskentelyssä oleville vapaaehtoisille, eikä esimerkiksi vain jollekin sen tietylle osalle (sihteeri, puheenjohtaja). Tällä halutaan viestittää, että jokainen vapaaehtoinen on tärkeä. Toisena oleellisena erona on että Vieruskaveri-toiminta lähtee piiri vetoisesti liikkeelle. Yhdistysten on helpompi lähteä mukaan kun oman ajan käyttäminen valmisteluihin hieman vähenee. Piiri kutsuu mukaan yhdistyksiä henkilökohtaisesti joka voi osaltaan helpottaa mukaan lähtemistä ja saada aikaan tunteen arvostetuksi tulemisesta.

5.2 Toimintaympäristö ja osallistujien valinta

Toimintamallin kehittämisessä yhteistyökumppanina ja opinnäytetyön tilaajana toimi Mannerheimin Lastensuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri. Piirin maantieteellinen laaja-alaisuus huomioitiin kokeiluun osallistuneiden paikallisyhdistysten valinnassa. Mukaan haluttiin pyytää yhdistyksiä monesta ilmansuunnasta. Kokeiluun valittiin pohjoisosasta Haukipudas ja Ii, keskiosasta Liminka ja Oulunsalo ja piirin eteläosasta Haapajärvi ja Reisjärvi. Kokeiluun osallistuneet paikallisyhdistykset toimivat MLL:n Pohjois-Pohjanmaan piirin kanssa opinnäytetyön muina yhteistyökumppaneina ja toimintaympäristön luojina.

Toimintamallin kokeiluun valittiin kuusi yhdistystä joista muodostettiin kolme yhdistysparia. Yhdistysten valinnan taustalla oli piirin tieto yhdistysten aktiivisuustasosta ja yhdistysten maantieteellinen sijoittuminen. Yhdistysten valinnan taustalla ja itse tapaamisten suunnittelun pohjalla hyödynnettiin ajatuksia benchmarking -menetelmästä. Benchmarking - menetelmässä (suomennetaan esimerkiksi esikuva-analyysi, vertaisanalyysi, vertailukehittäminen, vertaisarviointi) omia suorituksia verrataan alan parhaimpiin suorituksiin ja toiminnassa etsitään parasta toimintatapaa, josta voidaan itse ottaa oppia omassa toiminnassa ja sen kehittämisessä (Lahden ammattikorkeakoulu i.a). Toimintamallin kokeiluun valittiin yhdistyksiä joiden katsottiin hyötyvän ryhmävertaistoiminnasta jossa muun muassa jaetaan tietoa hyvistä toimintatavoista eri tilanteisiin ja joista voi ottaa oppia omaan toimintaansa.

6 VIERUSKAVERI-TOIMINTAMALLI

Opinnäytetyö oli kehittämispainotteinen opinnäytetyö, jossa yhdistyi käytännön toteutus ja sen raportointi tutkimusviestinnän keinoin. Kehittämispainotteinen työ voidaan toteuttaa hankkeessa tai projektina ja sen lopputuloksena tai kehittelyn lopputuotteena syntyy tuote tai toiminnallinen tapahtuma. (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010, 32-35.) Opinnäytetyön painopiste oli kehittämisessä ja työn lopputuotteena syntyi tuotteistamisen avulla Vieruskaveri -vertaistoiminnan tuettu toimintamalli MLL:n Pohjois-Pohjanmaan piirille. Toimintamalli sisältää yhdistysten vertaistapaamisia ohjaavan työvihkon sekä ohjeistuksen ohjaajalle.

6.1 Toimintamallin sisältö ja sen työstäminen

Opinnäytetyöni idea sai alkunsa opintoihini kuuluneen työharjoittelun aikana, jonka suoritin MLL:n Pohjois-Pohjanmaan piirillä. Harjoittelussani perehdyin kirjallisuuden ja harjoittelussa esiintulleiden yhdistysten ongelmien ja muiden asioiden kautta muun muassa siihen, miten yhdistyksissä voitaisiin vaikuttaa ja helpottaa oman yhdistyksen elinvoimaisena sekä uudistuvana pysymistä. Toisena asiana esiin nousi piirin halu olla tukemassa ja auttamassa yhdistyksiä voimaan hyvin. Muodostin esille nousseista asioista, sekä oman MLL -yhdistystoimintataustani kautta tulleen tiedon avulla, hiipuva yhdistys -ideakartan (LIITE 1), joka vetää yhteen yhdistyksen toimintaan vaikuttavia asioita. Ideakartalta löytyi kaksi osa-aluetta; Muiden yhdistysten apu ja vertaistuki sekä piirin ja keskusjärjestön tuki. Näitä aihealueita miettimällä ja yhdistämällä syntyi idea ryhmävertaistapaamisiin kytkeytyvästä tuetusta toimintamallista ja sen kokeilusta. Toimintamallin avulla piiri toivoo voivansa ottaa aktiivisemmän roolin yhdistysten auttajana kutsumalla yhdistyksiä vertaistapaamisiin.

Ensimmäisenä asiana toimintamallin kehittälyssä oli miettiä miten yhdistykset

valikoituisivat kokeiluun sekä tehdä raamit tapaamisille. Mietimme yhdessä piirin kanssa mukaan pyydettäviä yhdistyksiä ja kriteerejä valinnallemme. Mietimme, kuinka monta kertaa yhdistysparit tapaisivat, millä aikataululla ja missä. Oli myös mietittävä, onko tapaamisissa paikalla ohjaaja vai ei. Yhdistysten valintaan vaikuttivat kokeiluvaiheessa yhdistysten aktiivisuustaso ja yhdistysten maantieteellinen sijoittuminen. Tapaamisia päätettiin järjestää kolme kertaa kevään ja kesän aikana (aikaväli n. 2-4 kk) sekä lopputapaaminen syksyllä. Tapaamiset koostuivat kaikkien yhdistysten yhteistapaamisesta piirin järjestämässä Täyskäsi -koulutuspäivässä maaliskuussa, kahdesta vertaistapaamisesta yhdistysten kotipaikkakunnilla ja yhdistysparien lopputapaamisesta elokuussa.

Kun tapaamisten ulkoiset puitteet oli teoriassa mietitty, seuraava tehtävä oli suunnitella vertaistapaamisia ohjaamaan työvihko. Työvihkon sisältö rakennettiin asiakokonaisuuksista jotka nousivat tekemästani ideakartasta. Yhdistystapaamiin tuli jokaiselle kerralle eri teemansa ja tehtävänsä, joiden avulla osallistujat pääsivät jakamaan kokemuksia toisilleen. Toimintamallin teemoiksi muokkautuivat yhdistyksen vuosikello, tehtävien ja tapahtumien paketointi sekä yhteistyö ja verkostoituminen. Teemojen taustalla on asioita, joiden on huomattu usein olevan yhdistyksen voimavaroja kuluttavia tai muuten paljon aikaa vieviä. Käsiteltävien teemojen kautta yhdistysten toivotaan saavan lisää iloa, intoa ja ideoita työhönsä sekä vertaistukea. Sisällön toivotaan vaikuttavan myös yhdistysten välisen yhteistyön kasvamiseen ja tätä kautta vapaaehtoisten jaksamisen tukemiseen.

6.2 Toimintamallin kokeilu

Mallia kokeiltiin kolmen eri yhdistysparin (kts. kappale 5.1) tapaamisissa. Tapaamisiin osallistui kerralla noin 2-4 osallistujaa yhdistystä kohden. Osallistujat ja heidän määränsä vaihteli joka tapaamisella.

Kokeiluun osallistuneilta yhdistyksiltä kerättiin palautetta toimintamallista kirjallisella palautelomakkeella (LIITE 2) tapaamisten 2 ja 3 jälkeen. Viimeisillä tapaamiskerroilla toimintamallin kokonaisuudesta kerättiin vielä palautetta ja arviointia yhteisen keskustelun kautta jota ohjasi ryhmäkeskustelurunko (LIITE 3). Yhteisen keskustelun pohjalla käytettiin ajatuksia täsmäryhmähaastattelusta. Tässä haastattelutyypissä tarkoin määritellyn tavoitteen omaavaan ryhmään on tarkasti valittu jäsenet (yleensä 6-8 henkilöä), jotka osallistuvat keskusteluun ryhmän puheenjohtajan (haastattelijan) avulla. Puheenjohtaja pyrkii saamaan aikaan vapaata keskustelua, ottaen mukaan kaikki ryhmän jäsenet ja ohjaten keskustelun kulkua teemasta toiseen, kuitenkin olemalla selittämättä sisältöjä tai sekaantumatta keskustelun kulkuun. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 61–63.)

Vieruskaveri työvihko toimi runkona kokeilun tapaamisissa eikä runkoa muutettu kokeilun aikana. Tapaamisia oli yhteensä neljä. Seuraavassa kuvataan tapaamisten kulkua lyhyesti.

Ensimmäinen tapaaminen Täyskäsi -koulutuspäivässä

MLL:n Pohjois-Pohjanmaan piiri järjestää yhdistystensä vapaaehtoisille joka vuosi koulutus- ja virkistyspäivän joka kantaa nimeä Täyskäsi. Vieruskaveri-tapaamiset haluttiin kytkeä tähän koulutukseen jotta koulutus tulisi tutuksi vapaaehtoisille ja koska siellä käsiteltävät asiat tukevat muita Vieruskaveri -tapaamisia. Vieruskaveri -tapaamisiin osallistuvat yhdistykset pääsivät koulutuspäivän aikana tutustumaan toisiinsa ja he pystyivät kasvotusten sopimaan ensimmäisen yhteisen tapaamisen. Tapaamisen aikana yhdistykset saivat mukaansa Vieruskaveri-työvihkot päästäkseen tutustumaan tulevaan ohjelmaan etukäteen. Ajatuksena on että Vieruskaveri -tapaamiset alkaisivat aina Täyskäsi -koulutuspäivästä.

Toinen tapaaminen

Yhdistykset sopivat toisen tapaamisen ajankohdan koulutuspäivän aikana.

Tapaamisen paikaksi valittiin jomman kumman yhdistyksen kotipaikka. Näissä tapaamisissa ohjaaja oli läsnä ja vei tapaamista eteenpäin Vieruskaveri -työvihkön avulla. Tapaamisten lopuksi ohjaaja keräsi yhdistyksiltä kirjallisen

palautteen. Lopuksi yhdistykset pystyivät alustavasti sopimaan seuraavan tapaamisen ajankohdan ja paikan.

Kolmas tapaaminen

Kolmannesta tapaamisesta sovittiin toisen tapaamisen lopussa. Kolmannen tapaamisen yhdistykset järjestivät keskenään ilman ohjaajaa. Tapaamisen jälkeen yhdistyksiä oli pyydetty täyttämään taas palautelomakkeet ja he sopivat alustavasti viimeisestä tapaamisesta.

Neljäs tapaaminen

Neljäs tapaaminen tapahtui yhdistysten yhdessä sopimassa paikassa ja siitä sovittiin kolmannella tapaamiskerralla. Ohjaaja oli paikalla. Tapaamiskerran tarkoituksena oli koota yhteisen ryhmäkeskustelun avulla palautetta Vieruskaveri-toimintamallikokonaisuudesta. Keskustelussa vedettiin yhteen se mitä yhdistykset olivat saaneet tapaamisista, oliko tällainen toimintamalli osallistujien mielestä hyödyllinen ja kaipasiko kokonaisuus muutoksia.

6.3 Toimintamallin palaute

Vieruskaveri-toimintamallin arviointia varten keräsin tapaamisista palautetta ja toimin itse myös havainnoijana prosessin edetessä. Tapaamisten 2 ja 3 päätteeksi pyysin osallistujia kirjoittamaan kirjallisen palautteen palautelomakkeen avulla. Tapaamisissa 2 olleista lähes kaikki antoivat palautteen. Tapaamisen 3 palaute oli hieman vähäisempää, johtuen osaksi siitä, että yksi ryhmä unohti palautteenannon ja jouduin pyytämään sitä jälkikäteen sähköpostilla. Viimeisellä tapaamiskerralla (Tapaaminen 4) toteutettiin ryhmäkeskustelu, jonka tarkoituksena oli kerätä palautetta ja arviointia toimintamallista ja sen toimivuudesta. Ryhmäkeskusteluun osallistui kaksi yhdistysparia. Viimeisen tapaamiskerran palautteen sain kahdelta yhdistysparilta, yksi pari ei ehtinyt järjestää viimeistä tapaamista aikataulun sisällä. Ryhmäkeskustelussa käsitellyt teemat saivat aikaan vilkasta keskustelua ja ajatusten vaihtoa halutuista teemoista ja niiden ympäriltä.

Välipalautteissa oltiin suhteellisen tyytyväisiä tapaamisten **aiheisiin ja sisältöihin**. Käsiteltäviä aiheita pidettiin mukavina, hyvinä, mielenkiintoisina, tarpeellisina ja ajankohtaisina. Vuosikellon läpikäyntiä ja tapahtumien paketoimista pidettiin hyvinä ideoina. Yhdistysten yhteistyöprojektin suunnittelua pidettiin hyvänä ja hyödyllisenä tehtävänä, koska tehtävässä asiaa tuli mietittyä heti konkreettisesti yhdessä. Osallistujien mielestä he saivat tapaamisissa toisilta osallistujilta ideoita, vinkkejä ja neuvoja oman yhdistyksen toimintaan.

Verkostoitumiseen liittyvää tehtävää (tehtävä 5), muutama piti hieman turhana, ei suuria ajatuksia tuottavana, kun taas osa koki tehtävän erinomaisena ja ajatuksia herättävänä. Verkostoitumista käsiteltiin jonkun mielestä liian monessa tehtävässä. Yhteistyöprojektin suunnittelua pitivät kaikki hyvänä ideana. Konkreettista aikaa yhdessä suunnitteluun pidettiin hyvänä ja yhdistykset saivatkin tapaamisissa suunniteltua yhdessä toteutettavien tapahtumien rungot. Voidaankin sanoa, että kaikkien palautteiden pohjalta yhdistyksille mielekkäimmiksi tehtäviksi nousivat: tehtävien ja tapahtumien paketoiminen (tehtävä 2), yhteistyöprojekti toisen MLL:n yhdistyksen kanssa (tehtävä 6) sekä verkostojen kartoitus (tehtävä 5).

Tapaamisiin varattua aikaa (90–120 min) pidettiin useimmissa vastauksissa sopivan mittaisena. Yhdessä vastauksessa kokonaisaikaa pidettiin liian lyhyenä tehtävien määrään nähden, muuten tehtäviä katsottiin olevan sopivasti ja niiden ohjeistukset olivat riittäviä. Työviikkoon kaivattiin kokonaisajan lisäksi tehtäväkohtaisia aikoja ajankäytön seuraamisen helpottamiseksi.

Vieruskaveri-tapaamisille sopivaa **vuodenaikaa** mietittäessä parhaimpana aloitusajankohtana pidettiin syksyä, jolloin yhdistysten kauden suunnittelu muutenkin aloitetaan. Toiseksi aloitus ajankohdaksi nousi maaliskuu eli Täyskäsi -koulutuspäivästä aloittaminen. Osallistajat kokivat **Täyskäsi -koulutuspäivän** olevan hyvä osa tapaamisia. Vieruskaveri-tapaamisten aloittaminen Täyskäsi -koulutuspäivästä, koettiin ajatuksia herättävänä ja se toimi hyvin Vieruskaveri-tapaamisten alustuksena. Koulutuspäivään toivottiin kuitenkin enemmän aikaa Vieruskaveri-toimintamallin esittelylle ja sen

pienryhmätoiminnalle. Kokeilun tapaamisten toteuttamiseen oli käytössä aikaa noin kuusi kuukautta. Aikaa pidettiin pääsääntöisesti liian lyhyenä, koska kesä katkaisi yhdistysten toimintakaudet. Sopivimmaksi **kokonaiskestoksi** arveltiin yhdeksää kuukautta, koska vuotta pidettiin puolestaan liian pitkänä aikana. **Tapaamisten kokonaismäärää**, neljä tapaamista, pidettiin ideaalina, koska aikataulujen sopiminen on usein ongelma. **Neljännän tapaamiskerran sisältötoiveita** kysyttäessä, nousi esiin ajatuksia yhteistyöprojektin konkreettisesta loppuun tekemisestä (suunnittelu, vastuunjaot, mainokset jne.), oman hallituksen motivoimisen ideoinnista, virkistäytymisestä, vapaasta seurustelusta ja palautteen antamisesta.

Ohjaajan läsnäolo ensimmäisellä yhteisellä tapaamiskerralla (tapaaminen 2) koettiin tarpeelliseksi ja tapaamisessa 3 ohjaajan läsnäoloa ei kaivattu. Työvihkon **tehtävänantoja** pidettiin selkeinä, mutta silti toimintamallin läpiviemistä ilman ohjaajaa pelkän työvihkon avulla, ei pidetty hyvänä ajatuksena. Osallistujien mielestä ohjaajaa tarvitaan ensimmäiselle yhteiselle tapaamiskerralle, jotta asiat selkiytyvät ja kaikille olisi selvää mitä on tarkoitus tehdä. Ohjaajan toivottiin myös lopuksi ottavan yhteyttä yhdistyksiin ja kyselevän miten on mennyt. Tämän katsottiin toimivan myös kannustimena, etteivät tapaamiset jäisi pitämättä ja aika venyisi turhan pitkäksi.

Vieruskaveri-toimintamallikokonaisuus koettiin hyväksi ja hyödylliseksi. Tulevaisuudessa toimintamallia toivottiin mainostettavan yhdistyksille. Yhdistysparien muodostaminen nähtiin niin yhdistysten kuin piirinkin tehtävänä. Toisaalta ajateltiin yhdistysten itse haluavan päättää parinsa, mutta toisaalta katsottiin yhdistystoiminnan olevan niin kiireistä että pelkällä mainostuksella kukaan yhdistys ei välttämättä ota yhteyttä toiseen yhdistykseen ja ehdota yhteistyötä. Piirin toivottiinkin olevan asiassa aloitteen tekijänä ja kiinnostuneiden yhdistysten yhteensaattajana.

Tapaamisissa **parasta** olivat yhteiset keskustelut, ajatusten ja ideoiden vaihtaminen, uusien näkökulmien saaminen ja ulkopuolisen mielipiteen kuuleminen. Tärkeänä pidettiin tapaamisten hyvää ja rentoa tunnelmaa ja uusiin

ihmisiin tutustumista. Tärkeäksi asiaksi koettiin yhteyden löytäminen vieressä olevaan yhdistykseen ja toiveissa oli yhteistyön lisääntyminen tulevaisuudessa. Tapaamisista saatiin vertaistukea omaan vapaaehtoistyöhön kokemusten jakamisen kautta. Samanhenkisyys sekä yhteneväisten asioiden ja ongelmien läpikäyminen vahvisti yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Tapaamisten **huonoimpana** asiana pidettiin sitä, että tapaamisissa oli niin vähän osallistujia yhdistysten hallituksista. Moni toivoi, että väkeä olisi ollut enemmän mukana. Yhtä osallistujaa harmitti, kun ei ollut päässyt osallistumaan aikaisempiin tapaamisiin. Joku koki arki-illat lyhyiksi ja huonoiksi tapaamiskerroiksi ja toinen ei saanut illasta kaikkea irti oman lapsen ollessa mukana.

6.4 Toimintamallin arviointi, viimeistely ja tulokset

Vieruskaveri-toimintamallin arviointia tehtiin tapaamisten jälkeen niistä saatujen kirjallisten ja suullisten palautteiden avulla. Toimintamallin arviointia tein myös minä ohjaajana pitkin matkaa. Olin mukana ensimmäisessä ja toisessa tapaamiskerrassa ja niitä seurattaessa ja havainnoidessani nousi esiin asioita, joita kirjasin muistiin päiväkirjaani ja hyödynsin niitä arviointia tehdessäni. Tämä välittömän kokemuksen antama tieto, toimi osana arviointiaineistoa. Toimintamallin korjaukset ja viimeistely tapahtuivat kaikkien saatujen palautteiden ja havaintojen pohjalta, muodostaen lopulliset tuotteet eli Vieruskaveri työvihkon (LIITE 4) ja ohjaajan oppaan (LIITE 5).

Toimintamalliin valitut aiheet ja sisällöt osoittautuivat osallistujien arvioimana onnistuneiksi. Yksikään aihe ei ollut sellainen, joka olisi ollut osallistujien mielestä väärä. Mielenpitoisuus aiheiden paremmuudesta vaihtelivat ja olivat samansuuntaisia saman tapaamisen osallistuneiden kesken. Esimerkiksi verkostojen kartoitus tehtävä jakoi mielenpitoisuutta, toiset eivät saaneet siitä irti juuri mitään, kun taas toiset pitivät tehtävää tapaamisten parhaimpana ja antoisimpana. Neljännen tapaamiskerran sisällöksi tuli useita ehdotuksia.

Aiheeksi valikoitui kokonaisuutta ajatellen yhteistyöprojektin loppuun saattaminen (jos kesken), vapaamuotoista keskustelua, palautteen antamista ja virkistäytymistä. Muiden aiheiden ja sisältöjen suhteen toimintamallia ei ryhdytty muokkaamaan.

Toimintamallin tapaamisiin arvioitu aika osoittautui oikeaksi, jos tapaamiseen osallistujat pitivät aikataulusta kiinni. Palautteista ja havainnoista kävi ilmi, että aika koettiin riittämättömäksi siinä tapaamisessa, jos tapaaminen alkoi sovittua myöhemmin ja loppui sovittua aiemmin. Syynä aikataulun pitämättömyyteen oli arki-illan kiireet, lasten iltatoimiin ehtiminen ja lasten mukana olo. Tehtäväkohtaista aikataulua kaivattiin näkyville aikataulussa pysymisen parantamiseksi. Kaiken kaikkiaan arvioituun aikaan oltiin kuitenkin tyytyväisiä. Tapaamisten arvioitua aikaa ei tarvinnut muuttaa, mutta toimintamallin kaikkien tehtävien ajat päätettiin laittaa näkyville ohjaajan oppaaseen, josta tarvittava tieto löytyy tapaamisissa.

Suurimpia muutoksia toimintamalliin toivottiin tapaamisten aloitusajankohdan ja Täyskäsi -koulutuspäivän suhteen. Osallistujat olivat sitä mieltä, että paras aika aloittaa vertaistapaamiset olisi syksy jolloin yhdistysten muukin toimintakausi alkaa. Täyskäsi -koulutuspäivää pidettiin hyvänä osana tapaamisia, mutta sen ajankohtaa maaliskuussa ei pidetty parhaimpana tapaamisten suhteen. Osan mielestä kuitenkin juuri Täyskäsi -koulutuspäivä oli paras aloituspaikka, koska sieltä osallistujat saivat paljon tietoa ja ideoita joista on hyvä keskustella muissa tapaamisissa. Toimintamallin viimeistelyssä päädyttiin muokkaamaan tapaamisia niin, että aloitusajankohtaa voidaan muuttaa osallistujien mukaan. Peruslähtökohtana pidetään sitä, että Vieruskaveri-tapaamiset alkavat Täyskäsi koulutus-päivästä maaliskuussa. Jos aloitusajankohta halutaan siirtää syksyyn, tulee tapaamiset sijoittaa niin, että Täyskäsi -koulutuspäivä siirtyy tapaamisissa kolmanneksi. Näin mahdollistuu koulutuspäivässä saatujen tietojen yhteinen käsitteleminen viimeisessä tapaamisessa. Jos tapaamiset aloitetaan Täyskäsi-koulutuspäivästä, tulee Vieruskaveri-yhdistyspareille antaa tarpeeksi aikaa koulutuspäivässä alkututustumiseen.

Tapaamisten kokonaiskesto muutettiin puolesta vuodesta yhdeksään kuukauteen, jotta tapaamisten järjestämiseen ei tulisi kiireen tuntua. Tämä mahdollistaa myös kesän ja joulunajan rauhoittamisen tapaamisten suhteen.

Yksi toimintamallin tulevaisuuden kannalta oleellisista kysymyksistä on: Miten yhdistysparit tulisi muodostaa tulevaisuudessa? Kokeiluun osallistuneet yhdistykset näkivät yhdistysparien muodostamisessa tärkeäksi asiaksi Vieruskaveri-toimintamallista tiedottamisen. Yhdistyksille asiasta tiedottaminen monella tapaa on tärkeää, jotta asiasta oltaisiin tietoisia ja omakohtainen kiinnostus syntyisi. Osallistujat olivat kuitenkin sitä mieltä, että pelkkä kertominen tapaamisten mahdollisuudesta ei kuitenkaan välttämättä auta, koska moni mielenkiintoinen asia voi hautautua esimerkiksi sähköpostin uumeniin ja unohtua. Tärkeänä nähtiinkin piirin aktiivinen rooli yhdistysparien yhteen saattajana. Kokeiluun osallistujien mielipide oli, etteivät he yksin olisi koskaan lähteneet tällaista yhteistyötä rakentamaan vaikka asia on ennenkin ollut puheissa mukana. Tällaista tuettua toimintamallia siis kannatettiin ja toivottiin jatkossakin.

Toiseksi tärkeäksi asiaksi toimintamallin käytännöissä nousee ohjaajan rooli. Ohjaajan mukana oleminen ensimmäisessä yhteisessä tapaamisessa nähtiin tärkeäksi. Ohjaajan toivottiin olevan mukana ensimmäisessä yhteisessä tapaamisessa, jotta kaikille selviäisi toimintamalliin kuuluvat asiat ja käytänteet. Periaatteessa tämä perehdyttäminen voitaisiin tehdä myös aloitustapaamisessa Täyskäsi -koulutuspäivässä, jos koulutuksesta pystyttäisiin erottamaan tarpeeksi pitkä aika Vieruskaveri-toiminnalle.

Vieruskaveri-toimintamallin viimeistelyssä itse työvihkoon ja tapaamisten sisältöihin ei tullut suuria muutoksia. Tapaamisista saadut palautteet vahvistivat suunnitteluvaiheessa olleita ajatuksia muun muassa ohjaajan tarpeesta, Täyskäsi -koulutuspäivän liittämisestä osaksi tapaamisia ja vertaistapaamisten ajankohtaisuudesta ja tarpeellisuudesta. Tapaamisten palautteista nousi esille tyytyväisyys kokeiluun osallistumisesta ja uusien kontaktien löytymisestä. Kokeilua pidettiin uuden yhteistyön alkuna, josta kertoo myös se, että jokainen

yhdistyspari suunnitteli sellaisen yhteisen tapahtuman jonka myös aikoivat toteuttaa. Yhdistykset kokivat saavansa tapaamisista konkreettista hyötyä yhteistyön lisäksi ideoista ja uusista ajatuksista koskien yhdistystoimintaa. Yksi yhdistyspari suunnitteli jäsenetujen laajentamista toisen yhdistyksen kunnan puolelle, minkä nähtiin hyödyttävän kumpaakin osapuolta sekä paikallisia yrittäjiä. Toiset kokivat saaneensa monia hyviä neuvoja erilaisten tukimahdollisuuksien hankkimiseen.

Yhtenä toimintamallin keskustelunaiheena ja kehittämisideana nostettiin loppukeskustelussa esille OK-opintokeskuksen rahoituksen saaminen Vieruskaveri-toimintamallin tapaamisille. Tämän rahoitusmahdollisuuden saaminen edellyttäisi Vieruskaveri-toimintamallin muokkaamista. OK-opintokeskuksen järjestöille tarjoaman vertaisopintoryhmän tuen yhtenä edellytyksenä on, että ryhmä opiskelee vähintään 10 tuntia, joista yksi tunti on 45 minuuttia (OK-opintokeskus 2015). Koska Vieruskaveri-tapaamisista yksi on Täyskäsi-koulutuspäivä, johon piiri saa jo OK-opintokeskukselta tukea, ei sitä enää voida laskea heiltä tulevan tuen piiriin. Vieruskaveri-tapaamisiin jouduttaisiin tuen vuoksi liittämään vielä kaksi tapaamiskertaa lisää, joka kokeiluun osallistuvien mielestä olisi liikaa. Asiaa on kuitenkin mahdollista pohtia myöhemmin.

7 TOIMINTAMALLIN SOVELTAMINEN SEURAKUNTAAN

Vieruskaveri -toimintamalli on suunniteltu MLL:n Pohjois-Pohjanmaan piirin yhdistysten vapaaehtoisten tukemiseen, mutta sitä voidaan kuitenkin tarkastella laajemmin ja huomata sen käyttömahdollisuudet muualla. Koska toimintamalli on suunniteltu yhdistystoiminnan kentälle, voi mallin ajatuksia siirtää helposti muiden yhdistysten hyödynnettäväksi oli taustalla oleva järjestö mikä tahansa tai työelämän puolellekin. Vaikka toimintamalli on alun perin suunniteltu kahden samanlaiset intressit omaavan ryhmän ryhmävertaistoiminnaksi, voidaan mallia soveltaa yksilöistä syntyvään vertaisryhmään. Tällaisia ryhmiä voisi syntyä esimerkiksi ammattiryhmien edustajista, jotka tekevät työtään yksin omalla alueellaan kaupungin eri asuinalueilla. Esimerkiksi otan evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnan diakoniatyön ja siinä rovastikunnallisen yhteistyön diakonien kesken Yhteisvastuukeräyksessä. Esimerkki rovastikuntana käytän Limingan rovastikuntaa.

7.1 Diakoniatyöntekijöiden yhteistyö Limingan rovastikunnassa

Suomessa on yhdeksän luterilaista hiippakuntaa, jotka ovat piispan ja tuomiokapitulin johtamia kirkollisia hallintoalueita. Hiippakunnat puolestaan jakautuvat alueellisesti rovastikuntiin, joissa on 3-13 seurakuntaa. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.) Limingan rovastikunta on osa Oulun hiippakuntaa ja siihen kuuluu seitsemän seurakuntaa: Hailuodon, Kempeleen, Limingan, Lumijoen, Muhoksen, Tyrnävän ja Utajärven seurakunnat. (Oulun Hiippakunta i.a) Näissä seurakunnissa työskentelee yhteensä 14 diakoniatyöntekijää. Diakoniatyöntekijät tekevät tiiviisti yhteistyötä rovastikunnan alueella, kokoontumalla muun muassa rovastikunnalliseen diakoniatyöntekijöiden kokoukseen (Rodi) neljä kertaa vuodessa. Yhdessä tapaamisessa ovat mukana myös diakoniatyöstä vastaavat papit. Tapaamisissa jaetaan tietoa kunkin seurakunnan diakonian toiminnasta ja suunnitellaan yhteisiä rovastikunnallisia tapahtumia. Samalla tapaamiset toimivat tärkeinä

vertaistapaamisina. (Marika Kamps, henkilökohtainen tiedonanto 26.8.2015)

7.2 Limingan rovastikunnan diakoniatyöntekijöiden yhteistyö Vieruskaveri-toimintamallin avulla yhteisvastuukeräyksessä

Yhteisvastuukeräys on evankelis-luterilaisen kirkon diakonian suurkeräys, lähimmäisenrakkauden kansanliike, joka auttaa hädänalaisia syntyperään, uskontoon tai poliittiseen vakaumukseen katsomatta Suomessa ja kehitysmaissa. Yhteisvastuun tavoitteena on tarjota mahdollisimman konkreettista tukea ja auttaa ihmisiä auttamaan itseään. Yhteisvastuu kertoo toimillaan hädästä ja vaikuttaa yhteiskunnassa. Yhteisvastuun toteuttamiseen osallistuvat kaikki Suomen seurakunnat diakonian johdolla yhdessä tuhansien vapaaehtoisten kanssa. (Yhteisvastuu.fi 2014; Kirkon tutkimuskeskus 2012, 216.)

Yhteisvastuukeräyksestä on seurakunnissa työmuodoista vastuussa diakonia. Limingan rovastikunnan seurakunnissa vastuu keräyksen eteenpäin viemisestä on joka vuosi nimetyllä vastaavalla diakoniatyöntekijällä tai diakoniatyöntekijäparilla. Yhteisvastuu keräykseen valmistautuminen alkaa jo edellisen vuoden syksyllä, kun Limingan rovastikunta tai Oulun evankelis-luterilainen seurakuntayhtymä järjestävät Yhteisvastuukoulutuksen. Tähän jokavuotiseen urakkaan kaivataan diakonien mukaan lisää uusia ideoita ja innostusta sekä myös enemmän rovastikunnallista yhteistyötä. (Marika Kamps, henkilökohtainen tiedonanto 26.8.2015.)

Vieruskaveri-toimintamalli sopii suurelta osin suoraan Yhteisvastuukeräyksen tueksi. Vertaistapaamisiin osallistuvat valikoituisivat Yhteisvastuukeräyksestä vastuussa olevista diakoniatyöntekijöistä. Tapaamisten aloittamista helpottaa yhdistystapaamisiin verrattuna se, että diakoniatyöntekijät ovat jo entuudestaan tuttuja ja ovat ennenkin tehneet yhteistyötä. Tapaamisten toteuttamista saattaa hankaloittaa kunkin työntekijän omat aikataulut ja niiden yhteensovittaminen. Osa tapaamisista voidaan sisällyttää Rodi -tapaamisiin (esim. koko päivän

kestävään) jos muut aiheet sen sallivat. Tapaaminen 1 voisi tässä konseptissa olla Yhteisvastuukeräyksen yhteinen koulutuspäivä. Koulutuspäivän aikana sovittaisiin tulevien Vieruskaveri-tapaamisten alustava aikataulu, jotta kukin voi ottaa asian huomioon omaa työtään suunnitellessa.

Työvihkoon (LIITE 4) tehtävät muutokset diakonian yhteistyötä varten koskevat sanamuotoja ja tehtävävihkon sisällön muokkaamista diakoniatyöhön. Esimerkkejä tehtävistä muutoksista ovat tapaamisen 2 aiheen muuttaminen Yhteisvastuukeräyksen vuosikelloksi, tapaamisen 3 alta poistettaisiin teksti yhdistysten yhteistyöstä ja tapaamisen 4 aiheena olisi vapaamuotoista keskustelua ja palautteen antamista toteutetusta projektista.

Diakoniatyöntekijöiden yhteistyöhön ei tarvita erillistä ohjaajaa, tosin on hyödyllistä valita ryhmästä vastaava henkilö tiedottamisesta huolehtimiseen. Aikataulullisesti tapaamiset sijoittuisivat myös noin yhdeksän kuukauden mittaiselle jaksolle, riippuen yhteisvastuukeräyksen aktiivisen toiminnan kaudesta seurakunnissa.

Vieruskaveri-toimintamalli voi tukea diakoniatyöntekijöiden omaa työtä seurakunnassaan Yhteisvastuun parissa, mutta se tukisi myös yhteistyötä muiden seurakuntien kanssa. Vieruskaveri-toimintamalli antaa konkreettisia ideoita esimerkiksi tapahtumien paketoimiseen eli tietojen ylös kirjaamiseen, joka auttaa tulevaisuudessa Yhteisvastuukeräyksestä vastuussa olevia. Toimintamalli auttaa jäsentämään oman seurakunnan Yhteisvastuutoiminnan ulottuvuuksia ja tuo yhteisen pohdinnan kautta sitä näkyvämmäksi. Toimintamallin toivotaan kannustavan yhteistyöhön, josta moni yksinpuurtaja voisi ammentaa energiaa omaan työhönsä.

8 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Opinnäytetyöni jokaisessa vaiheessa noudatin yleisiä ja tutkimustyöhön liittyviä eettisiä ohjeita. Olen pyrkinyt koko opinnäytetyöprosessin ajan pitämään yllä hyvää tieteellistä käytäntöä, joka edellyttää laadukkuutta koko prosessilta. Tämä pitää sisällään niin tutkimussuunnitelman laatimisen, toteuttamisen kuin raportoinninkin laadukkuuden. (Vilka 2005, 32.) Hyvän tieteellisen käytännön tutkimuseettisten ohjeiden tavoin pidin työssäni yllä toimintatapojen rehellisyyttä sekä yleistä huolellisuutta ja tarkkuutta, muun muassa tallentamisessa, esittämisessä ja arvioinnissa (Jyväskylän yliopisto i.a).

Tuotetta kehittäessäni olen pyrkinyt ottamaan huomioon jokaisen tuotteesen liittyvän ryhmän tarpeet ja mielipiteet (yhdistykset ja piiri), koska tämä lisää tuotteen luotettavuutta ja sen perusteltavuus paranee. Olen huomionut, että tuotteen toimivuutta ja sen luotettavuutta lisää kehitysvaiheessa huomioon otettu palaute ja arviointi. (Jämsä & Manninen 2000, 43-44; 80-81.) Opinnäytetyön luotettavuus näkyy tuotteistetussa ja toiminnallisessa opinnäytetyössä myös lähdekritiikkinä eli ollaan lähteitä valittaessa kriittisiä ja valitaan vain luotettavia lähteitä (Vilka & Airaksinen 2003, 72). Lähteiden merkitsemisessä olen pitänyt kokoajan mielessä, että mitä tarkempaa ja huolellisempaa viittaaminen ja lähdeviitteiden merkitseminen on, sitä paremmin työ noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä (Vilka 2005, 32).

Opinnäytetyöhöni ei tarvittu erityisiä lupia, koska tietoa kerättiin yhdistystoiminnasta ja sen käytänteistä yleisesti eikä esimerkiksi ihmisten henkilökohtaisista asioista. Palautteista ja loppukeskusteluista saatuja tietoja käytettiin toimintamallin arviointiin ja sen muokkaukseen. Näiden palautteidenannon yhteydessä lupasin osallistujille, että yksittäistä palautteen antajaa ei tulla tunnistamaan raporttiin kirjatusta vastauksista. Luottamuksellisuus tutkimusaineistojen kohdalla viittaakin yksittäisiä ihmisiä koskeviin tietoihin ja näiden tietojen käytöstä annettuihin lupauksiin, kuten siihen miten aineistoja tullaan käyttämään, käsittelemään ja säilyttämään (Kuula 2006, 64-65).

Tekijän oikeuksien ja velvollisuuksien sekä yhteistyökumppanin oikeuksien ja velvollisuuksien sopiminen ja kirjaaminen on yksi osa tutkimusta edeltävää eettistä toimintaa (Mäkinen 2006, 24-25). Opinnäytetyössä tekijänoikeuksista sovittiin, että ne kuuluvat materiaalin tekijälle. Työn tilaaja tilasi Vieruskaveri-toimintamallin, jonka lopputuloksena tilaaja saa käyttöönsä toimintamallin. Toimintamalliin kuuluu seuraavat materiaalit: Vieruskaveri työvihko ja ohjaajan opas. Tilaajan kanssa sovittiin, että materiaalista tulee ilmainen jaettava materiaali MLL:n paikallisyhdistysten toiminnan tukemiseksi. Jos materiaali aiotaan jossain vaiheessa muuttaa maksulliseksi, tulee asiasta neuvotella tekijän kanssa. Jos materiaalia muokataan, on asiasta neuvoteltava tekijän kanssa. Vieruskaveri-materiaalissa tulee näkyä aina tekijän nimi. Toimintamallin soveltamisesta seurakuntaan sovittiin työn tilaajan kanssa.

9 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän päivän yhdistystoiminnan tärkeitä kysymyksiä ovat vapaaehtoisten jaksaminen vapaaehtoistyössä, motivaation ja aktiivisuuden ylläpitäminen sekä uusien vapaaehtoisten löytäminen. Yhdistysten aktiivisena ja elinvoimaisena pysyminen riippuu vapaaehtoisten jaksamisesta ja uusien vapaaehtoisten saamisesta, joten ei ole yhdentekevää miten motivaatiota jatkaa vapaaehtoistyössä tuetaan. Vertaistuki ja asioiden jakaminen ovat esimerkkejä asioista, joiden kautta tilanteisiin pystytään vaikuttamaan ennen kuin ongelmat kasvavat liian suuriksi. Saatavilla oleva vertaistuki voi olla ryhmän keskenään antamaa tukea toisilleen, mutta joissakin tilanteissa voi tulla tarvetta ulkopuoliseen apuun ja motivaation nostattajaan. Vieruskaveri-toimintamallin kautta MLL:n Pohjois-Pohjanmaan piiri on halunnut lähteä etsimään keinoja, joiden avulla he voisivat olla tukemassa paikallisyhdistysten vapaaehtoisten jaksamista vapaaehtoistyössään.

Vieruskaveri -vertaistoiminnan tuettu toimintamalli, on rakennettu sille oletukselle, että piiri on jollain tavalla mukana tukemassa ja kannustamassa yhdistyksiä vertaistoiminnan pariin tulevaisuudessakin. Toimintamallin käyttöönotto vaatii piiriltä omaa työpanosta. Toimintamallin tunnetuksi tekeminen vaatii tiedotusta ja mainontaa yhdistysten suuntaan. Palautteiden mukaan, tapaamisissa kaivataan ohjaajaa ensimmäisellä osallistumiskerralla, joten henkilöstöresursseja tarvitaan myös siihen. Täyskäsi -koulutuspäivän osuus Vieruskaveri-tapaamisten osana koettiin tiedollisesti hyväksi. Täyskäsi -koulutuspäivään kaivataan kuitenkin enemmän konkreettista aikaa Vieruskaveri-pienryhmille, jos tapaamiset alkavat vastaisuudessa tästä koulutuksesta.

Opinnäytetyön tavoitteena oli suunnitella MLL:n Pohjois-pohjanmaan piirin paikallisyhdistysten toimintaa tukeva toimintamalli. Kokonaisuudessaan tavoitteeseen päästiin, koska lopputuloksena syntyi toimintamalli ja siihen kuuluvat tuotteet. Vieruskaveri-toimintamallin sisällön kehittäminen onnistui

hyvin. Kokeilun avulla selvisi että sisällöksi valitut aiheet koettiin sopiviksi ja niitä pidettiin mielenkiintoisina, tarpeellisina ja ajankohtaisina. Sisällön valinnan onnistumiseen vaikutti suunnitteluvaiheen tiivis yhteistyö piirin kanssa, kuin myös tekijän oma kiinnostus ja perehtyneisyys aiheeseen oman yhdistystaustan ja työharjoittelun kautta.

Toimintamallin osatavoitteiden voidaan sanoa toteutuneen tällä hetkellä ainakin osaksi. Tavoitteena oli saattaa paikallisyhdistyksiä yhteen vertaistapaamisten kautta. Tämä toteutui kokeilussa, jossa kaikki mukaan pyydyt yhdistykset halusivat lähteä mukaan ja toteuttivat suunnitellut tapaamiset. Tavoite tulee todennäköisesti toteutumaan tulevaisuudessakin, jos toimintamalli otetaan aktiiviseen käyttöön.

Tavoite parantaa paikallisyhdistysten toimivuutta, katsottiin keskusteluissa toteutuvan, jos osallistuneet ottavat käyttöönsä tapaamisista saatuja työkaluja. Esimerkiksi tapahtumien paketointi auttaa yhdistyksiä pyörittämään vuosittain tapahtuvia toimintojaan helpommin, kun tapahtumiin tarvittavat tiedot löytyvät yhdestä paikasta eivätkä asiat ole muutamien henkilöiden muistin varassa. Vapaaehtoisten jaksamista edesauttaa edellisen lisäksi yhteistyö toisten yhdistysten kanssa. Yhteistyössä toteutettavat tapahtumat antavat liikkumavaraa vapaaehtoisille kun työmäärää voidaan jakaa. Turhan kuormituksen poistaminen tapahtumien suunnittelusta vapauttaa aikaa ja resursseja muualle. Motivaatio toteuttaa oman yhdistyksen toimintaa tuntui saavan virtaa yhdessä jaetuista ideoista ja ajatuksista. Myös yhdistysten näkyvyys paranee yhteistyön kautta joka voi vaikuttaa jäsenhankintaan positiivisesti.

Vertaisten tapaaminen toi osallistujille hyvää mieltä ja yhdessäolo koettiin positiivisena voimia antavana hetkenä, voimaantumisena. Ajatustenvaihtaminen samanhenkisten kanssa toi positiivista virettä omaan ajatteluun ja moni koki huojennusta siitä, että muillakin on samat ongelmat kuin meillä. Yhdistysten välinen yhteistyö lisääntyi ainakin tapaamisten ajaksi ja moni oli sitä mieltä, että yhteistyötä jatketaan tämän jälkeen.

Opinnäytetyön tavoitteiden kokonaisvaltainen onnistuminen selviää vasta vuosien kuluessa, kun nähdään miten toimintamalli otetaan käyttöön piirissä. Toimintamallin myöhempi jatkokehittely pidemmäksi kokonaisuudeksi, voisi tuoda yhdistyksille mahdollisuuden OK-opintokeskuksen tukiin. Tämä on miettimisen arvoinen asia, mutta edellyttää muun muassa asiakokonaisuuksien lisäämistä tai laajentamista.

Toimintamallin soveltaminen seurakuntaan diakoniatyöntekijöiden yhteistyöhön Yhteisvastuukeräyksen puitteissa onnistuu periaatteessa ilman suurempia toimintamallin muutoksia. Soveltamiseen tarvitaan halua, tahtoa ja intoa tehdä enemmän yhteistyötä sekä aikaa yhteistyöpalavereille. Ajatuksen tasolla toimintamalli voisi auttaa tuomaan Yhteisvastuukeräykseen lisää intoa ja energiaa sekä lisäämään työn näkyvyyttä yhteistyön ja toiminnan dokumentoinnin kautta. Toimintamallin käyttöön ottaminen näyttäisi tuoko se apua Yhteisvastuukeräyksestä vastuussa olevien diakoniatyöntekijöiden työhön.

LÄHTEET

- Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä: Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. 5. uudistettu laitos. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja C. Katsauksia ja aineistoja 17. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Eurofound (European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions), 2011. Second European Quality of Life Survey. Participation in volunteering and unpaid work. Viitattu 6.7.2015. http://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_files/pubdocs/2011/02/en/1/EF1102EN.pdf
- Hakkarainen, Pirkko & Syrjänen, Kaisli 2003 a. Vapaaehtoistoiminta. Teoksessa Pirkko Hakkarainen (toim.) Tukea ja mahdollisuuksia vapaaehtoistoiminnalle. Helsinki: Kansalaisareena, 13–16.
- Hakkarainen, Pirkko & Syrjänen, Kaisli 2003 b. Vapaaehtoistoiminnan merkitys vapaaehtoiselle. Teoksessa Pirkko Hakkarainen (toim.) Tukea ja mahdollisuuksia vapaaehtoistoiminnalle. Helsinki: Kansalaisareena, 21–25.
- Harju, Aaro 2005 a. Yhteisellä asialla. Kansalaistoiminta ja sen haasteet. Helsinki: Kansanvalistusseura.
- Harju, Aaro 2005 b. Kansalaisyhteiskunta vapaaehtoistoiminnan innoittajana. Teoksessa Marianne Nylund & Anne Birgitta Yeung (toim.) Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 58–80.
- Harju, Aaro 2014. Vapaaehtoistoiminnan historia. Luento Vapaaehtoistoiminnan tulevaisuus – seminaarissa 12.11. 2014. Kansalaisfoorumi. Viitattu 7.7. 2015. <https://www.youtube.com/watch?v=tulnGQIK0Rw>
- Heikkala, Juha 2014. Vapaaehtoistoiminnan tulevaisuus. Luento Vapaaehtoistoiminnan tulevaisuus – seminaarissa 12.11. 2014. Kansalaisfoorumi. Viitattu 7.7. 2015. <https://www.youtube.com/watch?v=tulnGQIK0Rw>
- Heydemann, Irma 1980. Kaksikymmentäluku. Teoksessa Irma Heydemann

- (toim.) Suomen lapsen pitkä marssi. Mannerheimin Lastensuojeluliiton vaiheita ja Arvo Ylpön muistelemaa. Porvoo: WSOY:n graafiset laitokset, 7-38.
- Hiilamo, Heikki & Hiilamo, Kirsi 2007. Apua? Lähimmäisyyden perusteet. Helsinki: Kirjapaja.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Huhananti, Leena 2015. Toiminnanjohtaja. Mannerheimin Lastensuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri. Oulu. Henkilökohtainen tiedonanto 15.2.
- Jyväskylän yliopisto i.a. Tutkimuseettiset ohjeet. Viitattu 11.3.2015. <https://staff.jyu.fi/Members/matukuiv/Tietosuoja/Tutkimusetiikka/?searchterm=eettiset%2520ohjeet>
- Jämsä, Kaisa & Manninen, Elsa 2000. Osaamisen tuotteistaminen sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Tammi.
- Kamps, Marika 2015. Diakoniatyöntekijä, Limingan seurakunta. Liminka. Henkilökohtainen tiedonanto 26.8.
- Karreinen, Lari; Halonen, Maria & Tennilä, Meri 2013: 10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan. Vantaa: Nykypaino Oy.
- Kirkkohallitus 2007. Meidän kirkko – osallisuuden yhteisö. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon strategiaa vuoteen 2015 laatineen työryhmän mietintö. Sarja C: 10. Helsinki: Suomen evankelis-luterilaisen kirkon keskushallinto. Viitattu 7.9.2015. <http://evl.fi/meidankirkko>
- Kirkkohallitus 2010 a. Meidän kirkko - Välittävä yhteisö. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon diakonian ja yhteiskuntatyön linjaus 2015. Helsinki: Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkohallitus. Viitattu 7.9.2015. <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content401510>
- Kirkkohallitus 2010 b. Kirkko 2020. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tulevaisuusselonteko. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 7. Helsinki: Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkohallitus. Viitattu 7.9.2015. <http://kappeli2.evl.fi/kkoweb.nsf/8055b7c73c38f56dc22571540045b>

fe2/f9e59a5b7aa10b2dc22577bb0043269c/\$FILE/Kirkko2020-tulevaisuusselonteko.pdf

Kirkon tutkimuskeskus 2012. Haastettu kirkko 2012. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2008-2011. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 1459-2681 ; 115. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus. Viitattu 2.9.2015.

[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/E263C7D8B306DB22C2257A9B002C24EA/\\$FILE/Haastettu%20kirkko.pdf#page=194](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/E263C7D8B306DB22C2257A9B002C24EA/$FILE/Haastettu%20kirkko.pdf#page=194)

Koillismaan Leader i.a. Kuva 1. Pohjois-Pohjanmaan seutukuntajako. Viitattu 6.7.2015. <http://www.koillismaanleader.fi/fi/hanke-toiminnassa/yhteis%C3%B6hautomo-hanke/ajankohtaista>

Kuula, Arja 2006. Tutkimusetiikka: Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.

Laatikainen, Tanja (toim.) 2010. Vertaistoiminta kannattaa. ASPA-julkaisuja 1796-6809. Helsinki: Asumispalvelusäätiö ASPA. Viitattu http://www.aspasaatio.fi/sites/default/files/Vertaistoiminta_kannattaa.pdf

Lahden ammattikorkeakoulu i.a. Benchmarking –menetelmäkortti2. Viitattu 23.2.2015.

http://tykes.lpt.fi/methods_docs/BENCHMARKING_MENETELMAKORTTI2.pdf

Lemberg, Robert 2006. Seurakuntalaisten kirkko. Teoksessa Enemmän kuin työmuoto: Vapaaehtoistoiminta kirkossa. Helsinki: Kirkkohallitus, 9-15.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a. a. Tietoa MLL:sta. Historia. Viitattu 1.7.2015. <http://www.mll.fi/mll/historia/>

Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a. b. Tietoa MLL:sta. Organisaatio. Viitattu 1.7.2015. <http://www.mll.fi/mll/organisaatio/>

Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a. c. Tietoja piiristä. Viitattu 1.7.2015. <http://pohjois-pohjanmaa.mll.fi/tietoja-piirista/>

Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a. d. Organisaatio. Viitattu 1.7.2015. <http://www.mll.fi/mll/organisaatio/>

Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2008. Yhdistysnetti. Vertaisopintoryhmät.

- Viitattu 11.3.2015. <https://mll-fi.directo.fi/yhdistysnetti/toiminta/vertaisryhmat/vertaisopintoryhmat/>
- Markkola, Pirjo 2005. Kristillissosiaalinen työ, kansalaisaktivismi ja naiset 1800-luvulla. Teoksessa Marianne Nylund & Anne Birgitta Yeung (toim.) Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, 39-57.
- Mäkinen, Olli 2006. Tutkimusetiikan ABC. Helsinki: Tammi.
- Nylund, Marianne & Yeung, Anne Birgitta 2005. Vapaaehtoisuuden anti, arvot ja osallisuus murroksessa. Teoksessa Marianne Nylund & Anne Birgitta Yeung (toim.) Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, 13–38.
- OK-opintokeskus 2015. Vertaisopintoryhmät. Viitattu 5.9.2015. <http://www.ok-opintokeskus.fi/vertaisopintoryhm%C3%A4t>
- Oulun Hiippakunta i.a. Limingan rovastikunta. Viitattu 17.8.2015 http://www.oulunhiippakunta.evl.fi/hiippakunta/rovastikunnat/limingan_rovastikunta/
- Pessi, Anne Birgitta 2011. Vapaaehtoistoiminta – unelmia ja uhkakuvia systeemiällyn näkökulmasta. Kansalaisyhteiskunta 2 (2011), 174–214. Viitattu 7.7.2015. https://asiakas.kotisivukone.com/files/kyts.kotisivukone.com/KY-lehti/2011-2/ky2011-2_artikkelipessi.pdf
- Puranen, Tuula 2005. Yhdistyksen haasteisiin vastaaminen alkaa ihmisten arjen ymmärtämisestä. Soveltavan liikunnan lehti Soveli 1/2005, 10–11. Viitattu 7.7.2015. http://www.soveli.fi/@Bin/115462/Soveli_105_heikkala.pdf
- Raha-automaattiyhdistys 2011. Vapaaehtoistoiminnan vuosi 2011. Vapaaehtoistoiminnan vuoden tutkimus. Viitattu 7.7.2015. https://www.ray.fi/sites/default/files/Vapaaehtoistoiminnan%20vuoden%20tutkimuksen%20raportti%2012.7.2011_0.pdf
- Rochester, Colin; Paine, Angela Ellis & Howlett, Steven 2010. Volunteering and society in the 21st century. New York: Palgrave Macmillan.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. Hiippakunnat ja piispat. Viitattu 17.8.2015.

<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/717BB4753ACFFC7CC2256FEA003A2A73?OpenDocument&lang=FI>

Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2015. Jokainen on osallinen – Kirkon vapaaehtoistoiminta. Viitattu 4.9.2015.

[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/F772D7BC236419FAC2257E34002FE352/\\$FILE/Jokainen%20on%20osallinen%20-%20Vapaaehtoistoiminnan%20linjaukset%20lopulliset2015.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/F772D7BC236419FAC2257E34002FE352/$FILE/Jokainen%20on%20osallinen%20-%20Vapaaehtoistoiminnan%20linjaukset%20lopulliset2015.pdf)

Sauri, Pekka 2013. Vapaaehtoisen uupumus. Teoksessa Lari Karreinen; Maria Halonen & Meri Tennilä (toim.) 10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan. Vantaa: Nykypaino Oy, 114–117.

Syrjänen, Kaisli 2004. Vapaaehtoisten jaksaminen. Teoksessa Pirkko Hakkarainen (toim.) Tukea ja mahdollisuuksia vapaaehtoistoiminnalle. Kansalaisareena ry, 33–37.

Syrjänen, Kaisli 2013. Vapaaehtoisten työnohjauksesta apua toimijoiden tukemiseen ja innostamiseen. Teoksessa Lari Karreinen; Maria Halonen & Meri Tennilä (toim.) 10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan. Vantaa: Nykypaino Oy, 121–128.

Vilkkä, Hanna & Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

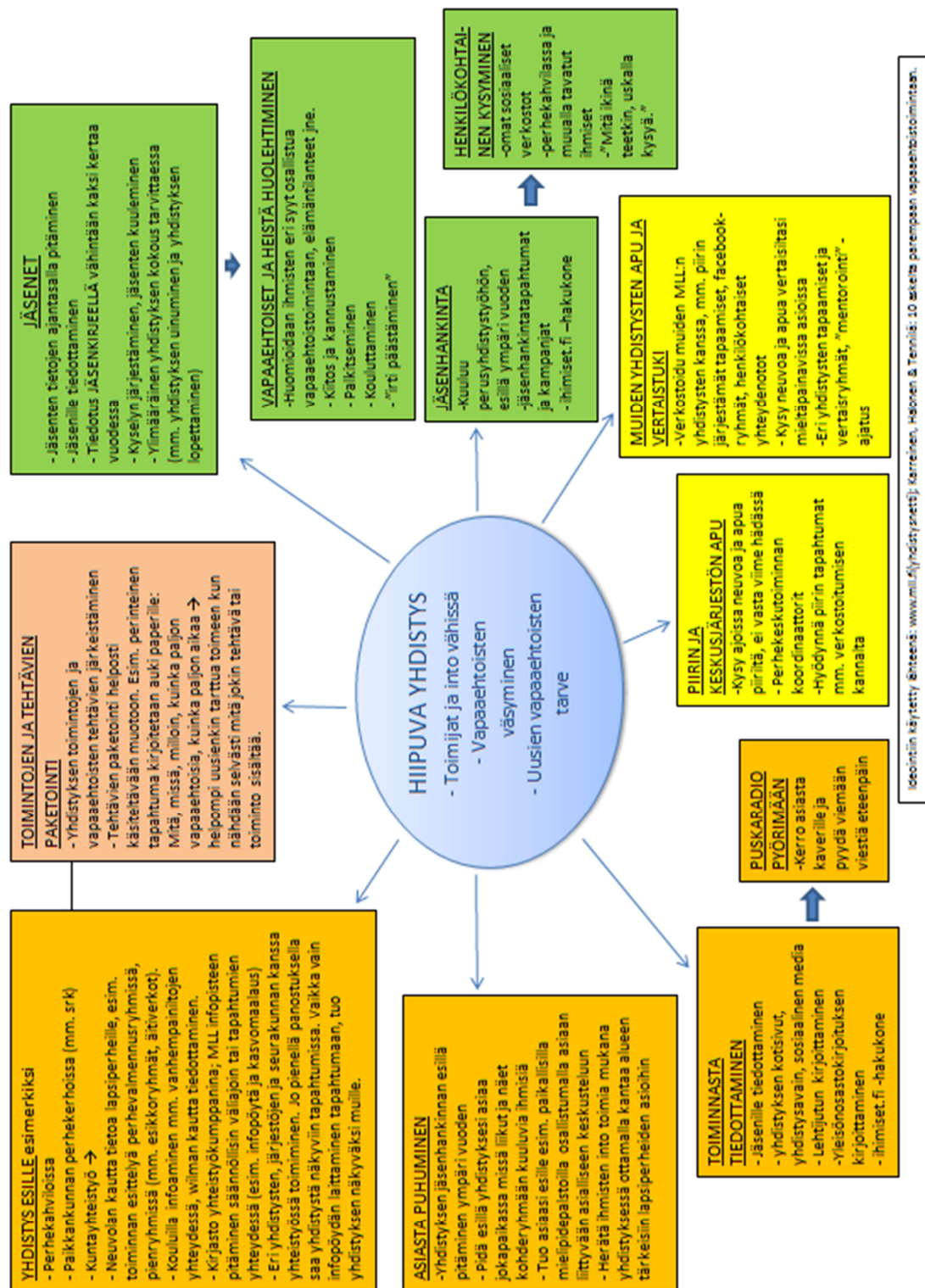
Vilkkä, Hanna 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

Wilska-Seemer, Kati 2005. Voimaantuminen vammaisten naisten vertaisryhmässä. Teoksessa Marianne Nylund & Anne Birgitta Yeung (toim.) Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, 255-273.

Yhteisvastuu.fi 2014. Yhteisvastuu. Viitattu 2.9.2015.
<http://yhteisvastuu.fi/fi/yhteisvastuu>

LIITTEET

LIITE 1. Ideakartta Hiipuva yhdistys

LIITE 2. Palautelomake

Palaute Vieruskaveri -tapaamisesta:

Päivämäärä ja paikka:

Yhdistys johon vastaaja kuuluu:

---

1. Mitä mieltä olit tämänkertaisesta tapaamisen aiheesta/aiheista?

---

2. Oliko tapaamiseen varattu aika: sopivan mittainen ____ liian pitkä ____ liian lyhyt ____?

Jos vastasit muuta kuin sopiva, miten muuttaisit?

---

3. Oliko tehtäviä sopivasti ____ liikaa ____ liian vähän ____?

Jos vastasit muuta kuin sopivasti, mitä muuttaisit?

---

4. Oliko tehtäviin annetut ohjeistukset riittäviä? Kyllä ____ Ei ____

Jos vastasit ei, mitä muuttaisit?

---

5. Oliko tehtäviin käytetyt ajat oikean pituisia? Kyllä ____ Ei ____

Jos eivät olleet, mitkä osiot olisivat kaivanneet lisää aikaa tai vähemmän aikaa?

---

6. (Tapaaminen 2)

Oliko ohjaajan läsnäolo tapaamisessa tarpeellinen? Kyllä ____ Ei ____

7. (Tapaaminen 3)

Olisiko tapaamisessa tarvinnut ohjaajaa? Kyllä ____ Ei ____

8. (Tapaaminen 3)

Oliko työvihkon ja annetun muun materiaalin ohjeistus riittävä, kun ohjaaja ei ollut paikalla? Kyllä ____ Ei ____

Jos ohjeistus ei ollut riittävä, mitä olisit kaivannut lisää?

---

9. Mikä oli tapaamisessa parasta? perustele vastauksesi.

---

10. Mikä oli tapaamisessa huonointa? Perustele vastauksesi.

---

11. Muita kehitysideoita tai ajatuksia:

Kiitos vastauksistasi!

LIITE 3. Ryhmäkeskustelurunko

Ryhmäkeskustelun runko Vieruskaveri -tapaamiseen

TEEMAT:

TAPAAMISTEN AIHEET:

1. Mitä mieltä olette tapaamisissa käsitellyistä aiheista?
  - vuosikello
  - tapahtumien paketointi
  - Yhteistyö
  - Verkostoituminen
2. Tuleeko mieleen aihetta tai aiheita, mitä olisi pitänyt /olisi ollut hyvä käsitellä tai pitäisikö jotain jättää pois?

TEHTÄVÄT JA OHJAUS:

3. Oliko työvihkossa ollut tehtävien opastus tarpeeksi laaja?
4. Voiko vihkoa käyttää ilman ohjausta?
5. Tarvitaanko vertaistapaamisissa ohjaajaa?

TAPAAMISTEN ANTI:

6. Onko tällaisista tapaamisista hyötyä/haittaa yhdistyksille?
7. Millainen olo jäi kokeiluun osallistumisesta? Mitä saitte ja mitä jätite kaipaamaan?
8. ”Toimintamallin toivotaan vaikuttavan vapaaehtoisten jaksamiseen ja tätä kautta myös yhdistyksen muihin tärkeisiin osa-alueisiin kuten jokapäiväiseen toimintaan, jäsen-hankintaan ja verkostoitumiseen muiden yhdistysten ja paikallisten toimijoiden kanssa.” → Toteutuuko tämä?

TOIMINNAN ALOITUS JA YHDISTYSPARIT:

9. Miten toiminta pitäisi aloittaa? Yhdistysten toivoessa, piirin ehdottaessa?
10. Miten teidän mielestänne yhdistysparit tulisi muodostaa?
  - Itsenäisesti, piirin ehdotuksesta, muuten; miten?

MUITA KEHITTÄMISIDEOITA?

LIITE 4. Vieruskaveri, työvihko

Vieruskaveri

Työvihko

Vertaistoiminnan tuettu toimintamalli

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Pohjois-Pohjanmaan piiri

Piia Pengerkoski 2015

Tämä materiaali on osa opinnäytetyötä:

Tekijä Piia Pengerkoski, Diakonia-ammattikorkeakoulu, 2015.

Vieruskaveri – vertaistoiminnan tuettu toimintamalli Mannerheimin Lastensuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piirille.

Johdanto

Vieruskaveri-toimintamalli toteutettiin opinnäytetyönä vuonna 2015. Tarkoituksena oli tuottaa Mannerheimin Lastensuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piirille paikallisyhdistyksiä aktivoiva toimintamalli. Toimintamallin tavoitteena on kehittää paikallisyhdistysten toimivuutta ja vapaaehtoisten jaksamista vapaaehtoistyössään. Piiri haluaa tarjota paikallisyhdistyksille tuettuja kahden yhdistyksen välisiä vertaistapaamismahdollisuuksia, joiden toivotaan vahvistavan osallistujien omaa roolia yhdistystoiminnassa. Toimintamallin toivotaan vaikuttavan vapaaehtoisten jaksamiseen ja tätä kautta myös yhdistyksen muihin tärkeisiin osa-alueisiin kuten jokapäiväiseen toimintaan, jäsenhankintaan ja verkostoitumiseen muiden yhdistysten ja paikallisten toimijoiden kanssa.

Vieruskaveri-työvihkosta löydät tapaamisrunon neljälle vertaistapaamiselle. Teemoja joita työvihkossa käsitellään, ovat yhdistyksen vuosikello, tehtävien ja tapahtumien paketoiminen sekä yhteistyö ja verkostoituminen. Tapaamiskerran kesto on noin 90–120 min. Vertaistapaamiset on suunniteltu aloitettavaksi joko maaliskuussa tai syys-lokakuussa ja aikaa toteutukseen on noin 9 kk. Maaliskuussa aloitettaessa Täyskäsi-koulutuspäivä aloittaa tapaamiset. Syyskuussa aloitettaessa tapaamiset tulee suunnitella niin, että Täyskäsi-koulutuspäivä sijoittuu tapaamiseksi 3. Vieruskaveri - ohjaajan oppaasta löydät vinkkejä tapaamisten käytännön järjestämistä varten.

Tapaaminen 1.

Aika ja paikka: Piirin järjestämä TÄYSKÄSI -koulutuspäivä maaliskuussa

Aihe: MLL koulutusta. Tutustuminen vertaisyhdistykseen. Seuraavien tapaamisten aikatauluista sopiminen. Ennakkotehtävän anto. Ohjaaja paikalla.

Ennakkotehtävä 1.

Yhdistyksen vuosikello. Merkitkää vuosikelloon yhdistyksenne vuosittain toistuvat toiminnot ja tapahtumat. Ottakaa tehtävä mukaan ensimmäiseen yhdistystapaamiseen.

Yhdistyksen vuosikelloon merkitään kaikki yhdistyksen toimintavuoden tapahtumat. Vuosikellosta nähdään helposti, paljonko toimintaa on ja mitä kaikkea aiotaan tehdä. Vuosikelloon merkitään kaikki jäsenille suunnatut tapahtumat, yhdistyksen sääntömääräiset kokoukset ja hallituksen kokoukset. Vuosikelloon voidaan merkitä myös suunnitellut uudet tapahtumat ja mahdollinen yhteistyö muiden toimijoiden kanssa. Vuosikello voi olla pääpiirteittäin tehty vuoden aikataulutus tai se voi olla myös hyvin tarkka kuvaus tapahtumista ja niiden aikatauluista (esim. kevätkokouksen valmistelu-aikataulutus). Vuosikelloja voidaan tehdä yhdistyksessä moneen tarkoitukseen, esim. hallitustyöskentelyä hahmottamaan, hallituksen jäsenten tehtävien kulkua jäsentämään tai jäsenille suunnattuja tapahtumia mainostamaan. Vuosikello voi konkreettisesti olla esimerkiksi kellonmuotoon hahmoteltu kuvaus toiminnoista tai kuukausien alle kirjoitettu luettelo.

Tapaaminen 2.

Aika ja paikka:

Aihe: Yhdistyksen vuosikello. Ohjaaja paikalla. ~~(ks. ohjaajan opas)~~

Tehtävä 1.

Käykää lyhyesti läpi kummankin yhdistyksen vuosikellot.

Tehtävä 2.

Tehtävien ja tapahtumien paketointi

Yhdistyksien toiminnassa syntyy usein toimintoja, joita toistetaan vuodesta toiseen. Tapahtumille ja toiminnoille syntyy kaavoja, joiden mukaan niitä toistetaan. Yhdistysten tapahtumaperinteet kulkevat suusta suuhun uusille hallituksen jäsenille ja vanhojen pöytäkirjojen kautta. Asioiden se-littäminen uusille joka vuosi tai tietojen etsiminen vanhoista pöytäkirjoista, on työlästä hommaa, joten asioiden järjeistämisen ja toiminnan näkyväksi tekeminen on usein paikallaan.

a) Miettikää yhdistyksenne vuosikelloa. Mitä vuosittaisia toimintoja/tapahtumia toistuu toiminnassanne vuodesta toiseen? Ovatko nämä toiminnot lähes samanlaisia aina? Voisiko toiminnosta tehdä kirjallisen asiakirjan, josta vanhojen ja uusien toimijoiden on helppo siihen tutustua ja josta saisi helposti vastauksia mm. seuraaviin kysymyksiin

- Mitä
- Missä
- Milloin
- Mitä tehtäviä asiaan kuuluu
- Kuinka paljon vapaaehtoisia tarvitaan
- Kuinka paljon aikaa tarvitaan kokonaisuudessaan ja yksittäisiin osatehtäviin
- Ketä yhteistyökumppaneita asiaan liittyy jne,

b) Valitkaa toiminnoista/tapahtumista yksi, jonka tiedot kirjaatte auki eli paketoitte. Paketoinnissa esim. tapahtumaan liittyvät tehtävät kirjataan helposti käsiteltävään muotoon, josta ulkopuolinen saa helposti käsityksen tapahtumasta kokonaisuutena.

c) Antakaa tehtävässä paketoitu toiminta/tapahtuma luettavaksi toiselle yhdistykselle. Keskustelkaa lukemastanne. Mitä ajatuksia toimintojen ja tehtävien paketoiminen teissä herättää?

Tehtävä 3.

Keskustelkaa vuosikellojenne eroavaisuuksia ja yhtäläisyyksiä. Olisiko toisen kellossa jokin tapahtuma, minkä voisitte ajatella ottavanne oman yhdistyksenne toimintaan? Olisiko kelloissanne jokin tapahtuma, jonka voisitte ajatella toteuttavanne yhdessä?

Tehtävä 4.

Valitkaa vuosikelloistanne nouseva yksi yhteinen tapahtuma tai teema, jonka pohjalle lähdette seuraavalla kerralla miettimään yhteistyöprojektia.

Yhteisen projektimme aihe/idea/teema on:

Tapaaminen 3.

Aika ja paikka:

Aihe: Yhteistyö ja verkostoituminen. Itsenäinen tapaaminen.

Yhdistykset tekevät yhteistyötä omalla paikkakunnallaan monien yhteistyötahojen kanssa. Yhteistyötä voidaan tehdä kunnan, seurakunnan, eri yhdistysten ja yhteisöjen, yritysten sekä yksityisten henkilöiden kanssa. Verkostoituminen oman kunnan sisällä olevien muiden toimijoiden kanssa voi helpottaa konkreettista toimintaa ja mahdollistaa asioihin vaikuttamisen. Verkostomainen työskentely tuo Verkostoituminen järjestöissä (2009) tutkimuksen mukaan tehoa vaikuttamistyöhön ja lisää kokemusta yhteisöllisyydestä. Erityisen onnistuneena verkostossa toimiminen on koettu, kun yhteistyötaho on ollut yhdistys, joka ei edusta oman yhdistyksen toimialaa. Tärkeänä pidettiin kuitenkin myös oman alan yhdistysten verkostoitumista. Tämä lisää toimijoiden keskinäistä luottamusta ja vähentää kilpailua, joilla puolestaan voidaan nähdä olevan paikallista kansalaisyhteiskuntaa vahvistava vaikutus.

Lähde:

Baasa, Jäntti, 2009. Verkostoituminen järjestöissä. Tampere: Multiprint oy.
http://www.eetnet.fi/wp-content/uploads/verkostotutkimus_raportti.pdf

Tehtävä 5.

Verkostojen kartoitus:

Miettikää yhdistysten nykyisiä yhteistyötahoja ja verkostoja joiden kanssa toimitte. Kirjatkaa seuraavalla sivulla olevaan taulukkoon nykyiset yhteistyötahot ja lyhyesti miten yhteistyötä tehdään. Vertailkaa verkostojanne ja miettikää onko toisen verkostoissa sellaisia tahoja, joita itsekin voisitte ajatella yhteistyökumppaneiksi. Kirjatkaa taulukkoon oikealle yhteistyötahoja, joiden kanssa toivoisitte yhteistyötä tulevaisuudessa.

Aikaa noin 5 min.

Mietittäväksi:

Mitä hyötyä verkostoitumisesta on

- a) yhdistyksen toiminnan kannalta?
- b) jäsenhankinnan kannalta?
- c) vapaaehtoisten rekrytoinnin kehittämisen kannalta?

Aikaa noin 10 min.

Yhdistyksen nykyiset yhteistyötahot ja verkostot + toiminta	Tulevaisuuden uudet yhteistyötahot ja verkostot (+ mahdollinen toiminta)

Tehtävä 6.

Yhteistyöprojekti toisen MLL:n yhdistyksen kanssa.

Valitsitte viime tapaamisen lopuksi yhteisen projektin aiheen/idean/teeman. Jatkakaa nyt valitsemanne projektin ideointia ja suunnittelua. Tehkää aiheen ympärille ajatuskartta, jossa mietitte seuraavia asioita:

- Ajankohta ja paikka
- Tapahtumaan liittyvät tehtävät ja miten ne jaetaan
- Aikataulu
- Paljonko yksittäiset tehtävät vievät aikaa
- Montako vapaaehtoista tarvitaan
- Yhteistyötahot
- Kustannukset ja kuinka ne jaetaan
- Viestintäsuunnitelma:
  - Mitä tehdään ja miksi
  - Ketä tavoitellaan
  - Viestinnän keinot ja kanavat
  - Millä aikataululla mainonta tapahtuu
  - Aikataulutus ja työnjako

Tarkentakaa ajatuskartan kohtia tarvittaessa. Lopuksi arvioikaa yhdessä, voisiko projekti onnistua todellisuudessa.

Aikaa noin 45 min - 60 min.

Toteuttakaa projekti lähitulevaisuudessa.

Ajatuskartta.

Sivu 12

Omis muistiinpanoja

Sivu 13

Tapaaminen 4.

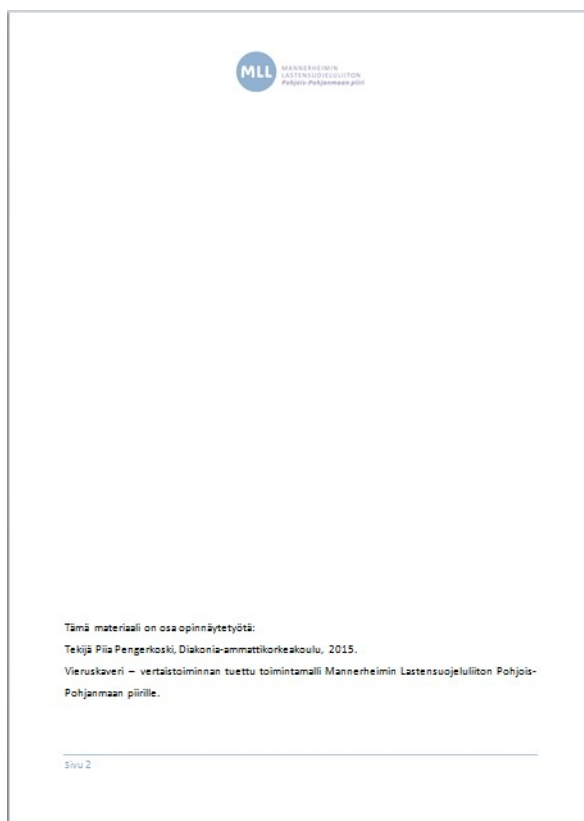
Aika ja paikka:

Aihe: Päätöskerta. Yhteistyöprojektin loppuvaihe saattaminen (jos kesken), vapaaehtoisista keskustelu- ja apulautteen antamista ja viikistytymistä.

Omia ajatuksia tapaamisista:

Oma muistilappu.

LIITE 5. Vieruskaveri, ohjaajan opas

Johdanto

Vieruskaveri-toimintamalli toteutettiin opinnäytetyönä vuonna 2015. Tarkoituksena oli tuottaa Mannerheimin Lastensuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piirille paikallisyhdistyksiä aktivoiva toimintamalli. Toimintamallin tavoitteena on kehittää paikallisyhdistysten toimivuutta ja vapaaehtoisten jaksamista vapaaehtoistyössään. Piiri haluaa tarjota paikallisyhdistyksille tuettuja kahden yhdistyksen välisiä vertaistapaamismahdollisuuksia, joiden toivotaan vahvistavan osallistujien omaa roolia yhdistystoiminnassa. Toimintamallin toivotaan vaikuttavan vapaaehtoisten jaksamiseen ja tätä kautta myös yhdistyksen muihin tärkeisiin osa-alueisiin kuten jokapäiväiseen toimintaan, jäsenhankintaan ja verkostoitumiseen muiden yhdistysten ja paikallisten toimijoiden kanssa.

Vieruskaveri – ohjaajan oppaasta löydät ohjeistusta Vieruskaveri-tapaamisille. Vieruskaveri-työvihkosta löydät tapaamisrunгон neljälle vertaistapaamiselle. Teemoja joita työvihkossa käsitellään, ovat yhdistyksen vuosikello, tehtävien ja tapahtumien paketoiminen sekä yhteistyö ja verkostoituminen. Jokainen Vieruskaveri-tapaamiseen osallistuva saa oman työvihkon, ohjaajan opas tulee ohjaajalle tai tarvittaessa yksi opas/yhdistys.

Vertaistapaamiset on suunniteltu aloitettavaksi joko maaliskuussa tai syys-lokakuussa ja aikaa toteutukseen on noin 9 kk. Maaliskuussa aloitettaessa Täyskäsi-koulutuspäivä aloittaa tapaamiset. Syyskuussa aloitettaessa tapaamiset tulee suunnitella niin, että Täyskäsi-koulutuspäivä sijoittuu tapaamiseksi 3. Vieruskaveri - ohjaajan oppaasta löydät vinkkejä tapaamisten käytännön järjestämistä varten.

Yleistä Vieruskaveri -tapaamisista

Mitä Vieruskaveri-toiminta on?

Vieruskaveri-toimintamallin vertaisryhmätapaamisten tarkoituksena on johdattaa kaksi maantieteellisesti lähekkäistä MLL:n yhdistystä yhteen ja tapaamisten tehtävien kautta herättää ajatuksia ja keskustelua yhdistystoiminnasta, sen tulevaisuudesta ja yhteistyöstä muiden yhdistysten kanssa.

Kuinka käynnistää Vieruskaveri – toiminta:

Vieruskaveri-toimintaa koordinoi MLL:n pohjois-pohjanmaan piiri. Piiriltä saa ohjausta ja neuvoja Vieruskaveri-toiminnan aloittamiseksi. Yhdistysparien muodostuminen voi tapahtua MLL:n piirin taholta, kutsu – periaatteella, tai yhdistysten omasta aloitteesta. Vieruskaveri-toimintaan tarvitaan kaksi maantieteellisesti lähekkäin olevaa yhdistystä, joilla on halua ja tarvetta vertaisryhmätoiminnalle oman toimintansa tukemiseksi. Toiminnan käynnistämiseen tarvitaan ohjaaja, joka voi olla piirin henkilökuntaa tai joku osallistuvasta yhdistyksestä.

Tapaamisten järjestelyt:

Vieruskaveri-tapaamisten järjestelyistä vastaavat osallistuvat yhdistykset. Tarkoituksena on, että tapaamiset olisivat vuorotellen kummankin yhdistyksen kotipaikalla ja näin päästäisiin samalla tutustumaan Vieruskaverin toimintaympäristöön. Tapaamispaikkana voidaan käyttää myös piiri-toimiston tiloja, jos muita sopivia tiloja ei löydy. Tapaamisiin on suunniteltu käytettäväksi aikaa n. 90-120 min. Aikaa on hyvä varata myös vapaaseen keskusteluun. Tapaamiseen voidaan järjestää myös kahvitarjoilu, jos niin sovitaan.

Yhteydenpito yhdistyksiin:

Vieruskaveri-tapaamisia varten yhdistysten on hyvä sopia vastuuhenkilö(t), jotka pitävät huolen tiedottamisesta. Jos piiri on mukana toiminnassa, toimii piirin yhteyshenkilö tiedottajana.

Tapaaminen 1.

Aika ja paikka: Täyskäsikoulutuspäivä maaliskuussa.

Aihe ja tehtävät: MLL koulutusta. Tutustuminen vertaisyhdistykseen. Seuraavien tapaamisten aikatauluista sopiminen. Ennakkotehtävän anto ja sen nopea läpikäyminen. Ohjaaja paikalla.

Ohjaajan tehtävä:

Ensimmäisellä kerralla ohjaajan tehtävänä on ottaa vastaan yhdistykset ja kertoa Vieruskaveritoiminnan käytännöistä omassa puheenvuorossaan Täyskäsipäivän aikana. Ohjaaja huolehtii, että päivän aikana yhdistykset saavat sovittua ensimmäiset tapaamiset ja vaihdettua yhteystiedot.

Huomioitavaa:

Jos tapaamiset aloitetaan syksyllä, tulee tapaamiset suunnitella niin, että Täyskäsikoulutuspäivä sijoittuu tapaamiseksi 3. Tällöin työvihkon Tapaaminen 2 on yhdistysten ensimmäinen tapaaminen ja tapaamisajankohta sovitaan esimerkiksi sähköpostitse tai puhelimitse.

Lähteitä vuosikello asiaan:

- TJS-opintokeskus: <http://www.tjs-opintokeskus.fi/> → Järjestötoiminnan tuki → Järjestötoiminta → Yhdistyksen vuosikello (doc)
- Vanhempainliitto: www.vanhempainliitto.fi → vanhempaintoiminta → Yhdistyksen toiminta → Toiminnan suunnittelu ja kehittäminen → Vuosikello Yhdistystoimijat: www.yhdistystoimijat.fi → Vuosikello
- Yhdistystoiminta 2000 –luvulla 2012. Työväen Sivistysliitto TSL ry.

Tapaaminen 2.

Aika ja paikka: Toisen yhdistyksen kotipaikka. Ajankohta huhti – toukokuu. Sovittu ensimmäisellä tapaamiskerralla.

Aihe ja tehtävät: Yhdistyksen vuosikello. Tehtävien paketointi. Sovitaan kolmannen tapaamisen ajankohta. Ohjaaja paikalla.

Aloitus:

Toivotetaan yhdistykset tervetulleeksi. Annetaan puheenvuoro järjestävän yhdistyksen jäsenelle. Mahdollinen kahvittelu. Aikaa n. 15 min.

Tehtävä 1.

Käytkää lyhyesti läpi kummankin yhdistyksen vuosikellot. Aikaa n. 20 min (10 min + 10 min).

Tehtävä 2.

Tehtävien ja tapahtumien paketointi

Käydään ensin läpi mitä tarkoittaa yhdistyksen tehtävien paketoiminen. Tämän jälkeen luetaan tehtävänanto ja annetaan yhdistyksille n. 15 min aikaa paketoita yksi yhdistyksen tapahtuma.

Tehtävän purkamiseen annetaan aikaa n. 20 min.

Tehtävä 3.

Keskustelkaa vuosikellojenne eroavaisuuksista ja yhtäläisyyksistä. Aikaa n. 15 min.

Tehtävä 4.

Valitkaa vuosikelloistanne nouseva yksi yhteinen tapahtuma tai teema, jonka pohjalta lähdette seuraavalla kerralla miettimään yhteistyöprojektia. Aikaa n. 15 min.

Tapaamiskerran loppuun on hyvä jättää aikaa palautteen antamiselle ja vapaalle keskustelulle sekä seuraavan tapaamisen ajankohdan sopimiselle. Aikaa n. 20 min.

Lähde yhdistysten tehtävien paketoimisesta:

- **Karjalainen, Lari; Halonen, Maria & Tennilä, Meri** (toim) 2013. 10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan. 2. painos. Vantaa: Vihreä Sivistysliitto ry.

MIKROERHEIMIN
LASTENSUOJELUJÄRJESTÖ
Pohjois-Pohjanmaan piiri

Tapaaminen 3.

Aika ja paikka: Toisen yhdistyksen kotipaikka. Ajankohta touko-elokuu. Sovittu toisella tapaamiskerralla.

Aihe: Yhteistyö ja verkostoituminen. Itsenäinen tapaaminen. Ohjeistus tapaamisiin löytyy Työvihkosta.

Tapaamiskerran loppuun on hyvä jättää aikaa palautteen antamiselle ja vapaalle keskustelulle sekä seuraavan tapaamisen ajankohdan sopimiselle. Aikaa n. 20 min.

Lähteitä yhteistyöhön ja verkostoitumiseen:

- Silvennoinen, Markku 2008. Löydä aarteesi – verkostoidu! Helsinki: Tammi.
- Raisa Jäntti 2009. Verkostoituminen järjestäisää. Tampere: Multiprint oy.
http://www.eetane.fi/wp-content/uploads/verkostotutkimus_raportti.pdf

Tapaaminen 4.

Aika ja paikka: *Yhdessä sovittu aika ja paikka. Sovittu kolmannella tapaamiskerralla.*

Aihe: *Päätöskerta. Yhteistyöprojektin suunnittelun loppuun saattaminen (jos kesken), vapaamuotoista keskustelua, palautteen antamista ja virkistytymistä.*

Viimeisen tapaamiskerran tarkoituksena on tuoda yhdistykset yhteen keskustelemaan Vieruskaveri-tapaamisista, antamaan niistä palautetta (lähetetään yhteinen sähköposti piirille) ja miettimään yhdessä mahdollista yhteistyön jatkoa. Viimeisellä kerralla voidaan käydä läpi seuraavia teemoja:

- Tunnelmat tapaamisista
- Tapaamisten anti
- Ruusut ja risut
- Tulevaisuus

YHTEYSTIETOLOMAKE:**YHDISTYS (A):****Yhteyshenkilö:****Puhelinnumero:****Sähköposti:****Osoite:****YHDISTYS (B):****Yhteyshenkilö:****Puhelinnumero:****Sähköposti:****Osoite:****Sovitut tapaamiset:****Tapaaminen 1:****Tapaaminen 2:****Tapaaminen 3:****tapaaminen 4:**

Oma muistilappo.